

IGEHIRDETŐ

Az Erdélyi Református
Egyházkerület folyóirata

XII. századi zománckép: Szent Péter

Huszonhatodik évfolyam
2015. június

6

Tartalom

Meditáció a címlap témájára

Sarkadi Nagy Pál: Péter	275
-------------------------------	-----

Vasárnapi prédikációk

Bányai László: Életünk kútfeje Jézus. János 7,37–38.....	277
Csomay Árpád: Hitetlenség. János 12,37–43	279
Papp Zsolt: Isten kiválaszt. 1Korinthus 1,26–29	283
Székely József: A föld sója és a világ világossága. Máté 5,15–16	285

Lectio continua

Id. Fazakas Sándor: Jézus példázatai. A farizeusról és a vámszedőről. Lukács 18,9–14.....	288
--	-----

Igehirdetési sorozat

Lőrincz István: Pál levele Filemonhoz Bevezetés. Filemon 1	295
A levél kezdete. Filemon 1–3.....	297
Hálaadás a közösségért. Filemon 4–5	299
Együtt részesedni a hitben. Filemon 6–7	301

A Genezáret partján

Vörös Éva: Az áldás parancs. 1Péter 3,9	303
---	-----

Alkalmi prédikációk

Esketési igehirdetés

Székely Levente: Isten szeretetének méretei. Efézus 3,14–21	305
---	-----

Temetési igehirdetés

Demeter Zoltán: Ő megsebez, de be is kötöz. Jób 5,17–19	307
---	-----

Versek Péter apostolról	309
-------------------------------	-----

A címlapon Péter apostolnak a Szent Koronán található ábrázolása.

A hátlapon Szénási Sándor *Szeretsz-e engem* című verse.

Meditáció a címlap témájára

Sarkadi Nagy Pál

Péter^{*}

A tanítványok névsorában Péter neve van az első helyen. Ez nem véletlen. Ő a tanítványi közösség vezetője. Amikor Jézus elhívta, Simonnak hívták. Később is így szólították. Ez volt az ő családi neve. Márk és Lukács Simon házáról, Simon anyósáról, Simon csónakjáról beszélnek. Jézus is így hívja életének nagy eseményeiben. Simonnak hívja, amikor azt parancsolja, hogy evezzen a mélyre (Lk 5,4). A Caesare Philippi hitvallástételénél (Mt 16,17). Amikor elaludt a Gecsemáné kertjében (Mk 14,13). Mintha azt akarta volna kifejezni ezzel a megszólítással: Nem vagy méltó arra a névre, melyet adtam neked.

Hogyan lett Simonból Péter? Jézus maga adta neki az új nevet (Mk 3,16). Amikor testvére, András Jézushoz vezet, Jézus ezt mondja: „Te Simon vagy, Péternek fogsz nevezetni.” (Jn 1,42) Az evangéliumok írói olykor összekapcsolják a két nevet, és Simont Péternek nevezik (Mt 16,16). Nevezik Kéfásnak is, mely a Péter szónak arám formája.

Péter halász volt, Jézus a háló mellől hívta el tanítványának (Mk 1,16). Nős ember volt (1Kor 9,5). Kapernaumban háza volt. Itt szállt meg Jézus, amikor a városban tartózkodott. Jakabbal és Jánossal együtt Jézus belső tanítványi köréhez tartozott.

Úgy jelenik meg előttünk, mint aki a *tanítványok nevében* beszél. Később a tanítványok „szájának” hívták. Péter kérdezi meg: Hányszor lehet megbocsátani? (Mt 18,21). Ő tudakozódik Jézustól: Mi lesz a jutalma azoknak, akik érette mindent elhagytak, és követték Őt (Mt 19,27)? Péter felel, amikor Jézus megkérdi, hogy kicsoda érintette meg Őt (Lk 8,45). Ő intéz kérdést a feltámadott Jézushoz (Jn 21,20–22).

Életéről röviden a következőket mondhatjuk: Mélyen látó ember. Ő ismeri fel legelőször az igazságot. Amikor Jézust sokan elhagyták, és megkérdi a tanítványokat, hogy ők is el akarnak-e menni, Péter így felel: „Uram, kihez mehetnénk? Örök életnek beszéde van Tenálad.” (Jn 6,66–69) Ő teszi a nagy hitvallást: „Te vagy a Krisztus, az élő Istennek a fia.” (Mt 16,13–16) A tanítványok között ő ismerte fel először azt, hogy ki volt a názáreti Jézus.

Ő kapta Jézustól a nagy ígéretet: Te Péter vagy, és erre a kösziklára építem fel az én anyaszentegyházamat (Mt 16,18). Ez az ígéret nem Péter személyére, hanem *hitére* vonatkozott. Ezt bizonyítja az azt követő feddés. Alig hogy elmondja a hitvallást, Jézus ezt mondja neki: „Távozz tőlem, Sátán.” (Mt 16,22) Ennek a feddésnek az volt az oka, hogy Péter el sem tudta képzelni, hogy Jézus a kereszten fogja végezni életét. Péter szeretete ezt elképzelhetetlennek tartotta. Azért nevezi Jézus Sátánnak, mert a pusztában a kísértő is ezzel kísértette.

Ő *tagadta meg* Jézust. Minden tanítvány elhagyta, de egyikről sem olvassuk, hogy megtagadta volna. *Péter megtagadta, hogy valaha ismerte őt.* Tegyük itt egy megjegyzést: könnyű Pétert ezért megvetni. De ne feledjük el: Péter ott volt a főpap udvarában, amikor a többi tanítvány elmenekült. Ez a tagadás csak egy bátor ember részéről történhetett. Ő volt abban a helyzetben, hogy el is bukkant.

A tagadás után ő ment legelőször a sírhoz, és azt üresen találta (Jn 20,6). Péter volt az első, akinek a tanítványok közül külön üzenetet küldött (Mk 16,7). Akinek Jézus

^{*} Dr. Sarkadi Nagy Pál: *A tanítványok*. Magyar Református Egyház Kálvin János Kiadója, Budapest 1994.

külön megjelent (1Kor 15,5). És a tó partján húsvét után Jézus vele beszél először: Simon, Jónának fia, szeretsz-e engem? Ő kapja a legnagyobb megbízást: Legeltesd az én juhaimat (Jn 21,15–17).

A pünkösdi gyülekezetnek ő a nagy prédikátora. Ő mondja az első keresztyén prédikációt. Életének nagy eseménye, hogy Krisztus gyülekezetébe fogadja az első pogányt, Kornéliuszt (ApCsel 10,11–12). Ő ismerte fel először Krisztus evangéliumának az egyetemességét. A jeruzsálemi zsinaton Péter volt az egyik eszköze annak, hogy az egyház ajtaja megnyílt a pogányok előtt (ApCsel 15,7–11). Ő lett a zsidó-keresztyének egyik vezetője. Az egyházi hagyomány szerint Rómába ment, és itt halt mártírhálát az, aki egy szolgálóleány előtt Urát megtagadta. Többször elesett, de mindig volt ereje újrakezdeni.

Könyörgünk üldözöttekért és üldözőkért

Napjaink egyik legnagyobb válsága és drámája a közel-keleti keresztyének elűldözése szülőföldjükről, ahol őseik, századokkal megelőzve az iszlám hatalomra jutását, békés és csendes keresztyén életet éltek. A még ma is arám nyelvet beszélő asszír keresztyéneket ugyanúgy elűldözik szülőföldjükről szélsőséges terroristák, mint a szír és a káld egyház híveit. Irakból, Szíriából már több mint négymillióan mentek el, s élnek városnyi sáttortáborokban nagy családjukkal a kurdok földjén vagy Libanonban, Jordániában. Nekünk egyik legfontosabb hívő feladatunk és teendőnk most a folyamatos egyéni és közima értük, otthoni csendességben és templomi istentiszteleten egyaránt. Hallgassa meg Isten sok millió keresztyén imáját a sok millió üldözött keresztyénért és üldözőiért!

Irgalmas Istenünk,
azokért könyörgünk ma, akik elnyomják embertársaikat,
ültesd szívükbe a türelem és mások tiszteletben tartásának szellemét.
Formáld át gyűlöletüket és lenézésüket együttérzéssé.
Könyörgünk Hozzád, Atyánk, Istenünk a hatalmasokért
és a befolyásos emberekért: adj nekik elszántságot, hogy küzdeni tudjanak
a vallásszabadságért és a szolidaritásért.
Ébressz bennük felelősséget a kisebbségek védelméért!
Imádkozunk Hozzád minden menekülő keresztyén testvérünkért
a Közel-Keleten, Irakban, Szíriában és Törökországban:
örizd meg a Te Fiadba, Jézus Krisztusba vetett szilárd hitüket,
légy számukra menedék és oltalom a szükség idején,
remény a próbákban, vigasztalás a félelemben és a gyászban!
Te hozd létre a vallások és kultúrák megértő együttélését!
És magunkért is hadd könyörgünk, Urunk, Istenünk!
Mutasd meg nekünk azt a módot, ahogyan kifejezhetjük
szenvedő testvéreink iránt együttérzésünket,
hogy a távolból is tudjunk segíteni nekik!
Tégy bennünket kitartóvá a könyörgésben
minden üldözött keresztyénért szerte a világon!
Urunk, bízunk irgalmadban, s magasztalunk jószágodért,
a Te Fiad, a mi Urunk Jézus Krisztus által. Ámen.

(Svájci református ima a keresztyénülözés imanapjára, fordította dr. Békefy Lajos)

(*Presbiter*, 2015. március–április)

Vasárnapi prédikációk

Bányai László
ny. lelkipásztor
Marosszentgyörgy

Életünk kútfeje Jézus

Alapige: János 7,37–38

Bibliaolvasás: Zsoltárok 104,1–13

Nem kell azon sivatagi vándorokra gondolnunk, akik epekedve vágyódnak a víz után, hisz az utóbbi nyári kánikulai időjárás felhívja a figyelmünket arra, hogy milyen életfontosságú a víz. Talán álltunk már nagybeteg vagy haldokló ágya mellett, aki vízárt esedezett. Láttunk a nagy szárazságban tönkrement, elszárgult, kiégett növényzetet, repedezett földeket, melyek mind-mind vízárt kiáltottak. Valahányszor kiránduláson vetünk részt, a fenséges erdők és havasok bércein milyen nagy öröm volt, ha tisztán feltörő vízforrásra bukkantunk.

Igen, a víz az élet. Talán semmi sincs a Földön, ami mindent áthatna, ami annyira meghatározó lenne a természetben, mint a víz. Bár egyszerű a kémiai szerkezete, annál fontosabb szerepkört tölt be. Azt is mondhatnánk: a víz a legcsodálatosabb anyag, amely különleges tulajdonságokkal rendelkezik, miközben át- és átjárja életünket. Ugyanakkor – jóllehet magától értetődően – jelen van mindennapi életünkben, olyan tulajdonságokkal jeleskedik, amelyek a teremtető Isten gondviselő szeretetéről beszélnek úgy, hogy szinte elámulunk rajta. A víz minden egyes parányi molekulája úgy van megalkotva, hogy pozitív és negatív töltése semmiképpen nem olvadhat össze. Tehát kétpólusú, ami igen fontos tulajdonságok hordozója.

Vajon nem hasonlítunk mi is ehhez a kétpólusú anyaghoz? Pozitív töltés bennünk a Szentlélek, amelyet Istentől ajándékba kaptunk, de amelyet semmi pénzért meg nem vehetünk. Kérünk kell Istentől a Szentlélek ajándékát, ahogy erre Luther Márton szép éneke buzdít: „Jövel, Szentlélek Úr Isten, Töltsd bé szívünket épen, Mennyei szent ajándékkal, Szívbeli szent buzgósággal...” Csakhogy míg e múlandó világban élünk, testi emberek vagyunk, így magunkban hordozzuk a negatív töltést is. Isten csodálatos kegyelme, hogy negatív töltéseink dacára is pozitív dolgok véghezvitelére indít.

A Szentírásban azt olvashatjuk, Isten már a teremtés hajnalán gondoskodott a vízről. Az ég és a föld megteremtése után, amikor még a föld kietlen és pusztá volt, már akkor „az Isten Lelke lebeg vala a vizek felett” (1Móz 1,2). A továbbiakban hálásan vehetjük tudomásul, hogy a Biblia igen sok pozitív dolgot mond a vízről. Ószövetségi vonatkozásban vízzel történt a törvény szerint való kultikus mosakodás, és az esőt Isten áldása jelének tekintették. Ha a kultikus külső tisztulás az Ószövetségben a mózesi tisztulási törvények szerint ment végbe, akkor az Újszövetségben is szó van a bűnből való megtisztulásról az Úr Jézus kiontott vére által.

Illés próféta korában Samáriában, az északi országrészben három és fél évig szárazság volt, ami azt jelentette, hogy nem volt eső, és nem termett a föld. A szárazság az élet pusztulását jelenti. Egyre vékonyabb lesz a szelet kenyér, apad a kamrai tartalék. A külső szárazság mellett, van az ember életében egy belső, lelki szárazság is. Elhidegül a szeretet, elhalványul a hit, csökken a megbocsátás, a hosszútűrés; nő a reménytelenség, elfogy a simogatás, a mosoly és az ölelés; egyre több lesz életünk fáján a göröngy és a száraz ág. A külső és a belső szárazság egyaránt az emberi élet pusztulását jelenti.

Miért van szárazság? Ha visszatérünk Illés próféta korára, akkor azt mondhatjuk, hogy Izrael területén azért volt szárazság, mert a választott nép elhajolt Istentől, letért az Isten által adott parancsolatoktól. Idegen isteneket imádott, akárcsak a szomszédos pogány népek. Így vétkezett Isten kijelentő parancsolata ellen, és a bűn útjára tért. Ahol megjelenik a bűn, függetlenül minden emberi behatástól, ott felüti fejét a külső és belső szárazság is. Egyetérthetünk abban, hogy nem jó a szárazság: mind külső, mind lelki értelemben. Szükség van az esőre, az áldást adó vízre, mert az aszály a halált jelenti. A felülről jövő áldást bűneink megbánása, Isten kegyelmi bűnbocsánata biztosítja Jézus Krisztus által.

A legszebb kép, amelyet a Szentírásban a vízről olvashatunk, az élő víz képe, amely örök életre buzgó forrássá lesz a keresztyén emberben. Krisztus beszélgetése a samaritánus nővel a Jákob kútjánál éles szemléletességgel ábrázolja ezt a csodálatos dolgot. „Felele Jézus és monda néki: Mindaz, aki ebből a vízből iszik, ismét megszomjúhozik. Valaki pedig abból a vízből iszik, amelyet én adok néki, soha örökké meg nem szomjúhozik; hanem az a víz, amelyet én adok néki, örök életre buzgó víznek kútfeje lesz őbenne.” (Jn 4,13–14) Jézus a samáriai asszonynak és az őt követőknek az örök élet vizét ígéri. Nagy öröm ez, hogy ezen ígélet ma is érvényes, nekünk is szóló üzenet.

Az élő víznek csodálatos forrása Jézus Krisztus. A nekünk ajándékozott életvíz nélkül, amelyet az Úr Jézussal való élő kapcsolatunk által nyerhetünk el, az ember szomjas marad, nem elégítheti ki elemi szükségletét, szomjan is halhat, elkárhozhat. Sokszor fenyeget az a veszély, hogy másféle repedezett kutakhoz futkosunk, és hátat fordítunk az élő vizek forrásainak. Szomjúságunkat igazán csak az Úr Jézus Krisztus tudja lecsillapítani: minden másféle vízforrás, legyen bármilyen csalogató is, végső soron kiszáradt kút vagy repedezett ciszterna, amelyben nincs víz.

Jézus Krisztus hív bennünket önmagához, hogy vegyük az Ő ajándékát, az élő vizet, amit ingyen akar adni nekünk. Az élő víz átfőrné, megmos, átalakítja egész életünket. A megváltozott élet keresztyéni jellegéről tesz tanúbizonyságot az a 2. században élt keresztyén, aki Antonius Pius császárhoz intézett levelében ezt írja: „Mióta hitünk van az Ige által, mi, akik egykor mágikus szertartásokat alkalmaztunk, átadtuk magunkat a jó és örökkévaló Istennek; mi, akik nagyra értékeltünk minden vagyoni- és birtokszerzést, most amink van, közös raktárakba hozzuk, és elosztjuk minden szükségben lévőnek; mi, akik gyűlöltük és pusztítottuk egymást, és eltérő szokásaink miatt nem akartuk ugyanazt a tűzhelyet más törzsből származó emberekkel megosztani, most Krisztus eljövetele óta bensőséges viszonyban élünk velük. Imádkozunk ellenségeinkért, és arra törekszünk, hogy azokat, akik gyűlölnek minket, Krisztus helyes tanításainak megfelelő étellel győzzük meg, hogy részeseivé válhassanak velünk együtt ugyanannak az örömteljes reménységnek...” Az Evangélium társadalmi hatása tükröződik itt mind magán-, mind közösségi életünkre vonatkozóan.

Jézus Krisztusnál van az élő víz. Ez azt jelenti, hogy a szomjúhozó ember melegedést talál Nála. Ő el tudja oltani a lélek gyötrő szomjúságát. Nála megnyugvás és felüdülés vár bennünket. De Jézus még többre is tanít ennél. Az Ő elfogadásában az a csoda történik, hogy az élő víz azon keresztül, aki ivott belőle – forrássá válik mások számára. Általa újabb szomjúhozó lelkek elégülhetnek meg. Tehát mi nemcsak élvezői lehetünk az élő víz ajándékának, hanem továbbadói, terjesztői is. Életünk egyik fontos kérdése: Vajon nem azért nem lett életünk áldássá mások számára, mert az élő vízből mi sem ittunk? Milyen sok keresztyén élet hasonlít az eldugult csatornához, amelyek a vizet nem vezetik tovább. Mert csak az tud megitatni valakit, aki maga is ivott. Sokszor az is megtörténhet, hogy bűneink miatt nem árad az élet vize mások felé. Hasonlítunk az olyan folyóhoz, amely a tenger irányába folyik, de a tengerbe nem érkezik meg, mert

a sivatag, amelyen átfolyik, elnyeli. Elindulunk a jó irányba, de a körülöttünk levő világi dolgok útközben eltérítenek minket.

Életünk olyan, mint a Noé bárkájában levő kiválasztottaké: bűnnek, halálnak, életnek háborgó vizein hű kormányosunk vezetése mellett csendesen úszunk a boldog ígéretnek szent Ararátja felé. Minden gondolatunkat, egész lelkünket az foglalja el, hogy mi vár reánk, mi lesz velünk, hogyan érkezünk meg; céllal utazók vagyunk, és utunknak láthatatlan, de mindig érzett legfőbb tartalma az, hova megyünk, és ki jön élénk. Mi a reménység népe kell legyünk. Ágoston egyházatyával együtt valljuk: „Szeresd az Istent, s azután tedd azt, amit akarsz; mert ez a nagy szeretet jóvá és szentté teszi akaratodat!”

A víz növekedést ad a lelki életben is. Ha nem kapunk rá elegendő vizet, azaz, ha nincs közvetlen kapcsolatunk Jézus Krisztussal, akkor lelki életünk is leáll a fejlődésben, vagy akár ki is száradhat. Ezért ápoljuk, gyakoroljuk a rendszeres, tiszta kapcsolatot az élő víz eme forrásával, Jézus Krisztussal.

Életünk kútfeje Jézus, az élő víz az Ő beszéde, Isten Igéje, amely felüdíti a mi megfáradt lelkünket. Ez a tiszta víz bőséggel árad reánk; tisztít, erőt ad, vigasztal és életben tart. Menjünk hát bátran életünk kútfejéhez, Jézushoz, és igyunk az élet vízből, mert Ő így biztat: Ha valaki szomjúhozik, jöjjön énhozzám és igyék! Ámen.

Csomay Árpád

Biharszentjános

Hitetlenség

Alapige: János 12,37–43

Bibliaolvasás: Ézsaiás 53

Kedves testvéreim! A mai napi Igénk azzal kezdődik János evangéliumában, hogy bár Jézus Krisztus sok jelt tett az emberek előtt, az emberek mégsem hittek Őbenne. Az első jel a kánai menyegzőben történt, amikor a vizet borrá változtatta, és ezután azt olvassuk, hogy a tanítványok kezdtek hinni Őbenne.

Aztán később is megmutatta az Úr Jézus a maga hatalmát, meggyógyította az embereket. Embereket tett járókká, a vakok szemeit megnyitotta, látókká tette őket. A süketeket hallókká, a némákat beszélőkké. Feltámasztotta a halottakat is. Micsoda hatalmas van Jézus Krisztusnak! A naini özvegyasszony fiát is, Lázárt is feltámasztotta, és itt vannak ezek a drága, csodálatos jelek: a gyógyításai, a halottak feltámasztásai, és az emberek mégsem hittek Jézus Krisztusban. Mégsem hitték el, hogy Ő nem egy egyszerű ember, hanem Isten Fia. Ő a világ Megváltója.

Ézsaiás próféta is így kezdi az 53. részt: „Ki hitt a mi tanításunknak, és az Úr karja kinek jelentetett meg?” János evangéliumából is ezt halljuk, hogy sokan nem hittek Jézus Krisztusban. Jézus Krisztusnak a szolgálata és az áldozata sokszor érthetetlen és hihetetlen az ember számára. Ugyanis emberi ésszel nem tudjuk felfogni azt, amit a minden embernél bölcsőbb Isten cselekszik Jézus Krisztus által.

Hogy lehet azt megérteni, hogy életre tudja kelteni az oszlásnak indult negyednapos halottat is? Azt hogyan tudod megérteni, hogy a te halódó életedet is megváltoztatta, és a biztos pusztulásból, a romlásból, a bűzből jó illatossá, krisztusi illattá formálta át. Ezért váagsz arra, hogy Isten Igéje kiteljesedjék a szívedben. Hogy lehet azt megérteni, hogy az ember egyszer csak meglátja, hogy mégsem vagyok én olyan jó, mint amilyennek gondoltam magam. Az ember meglátja sok bűnét, amelyek elválasztják Istentől, és jön a templomba, és otthon is megnyitja Bibliáját, és olvassa Isten Igéjét, és keresi a megoldást, keresi a választ, hogy miképpen lehet kilábalni abból a mélységből, amelybe bűnei miatt került. Egyedül csak Jézus által! Sem a jó cselekedetek, sem az adományok,

sem a sok-sok imádság, bár ezekre is szükség van, de egyedül Jézus Krisztusnak a nagy hatalma, Lelkének ereje és az Istennek kegyelme juttat bennünket oda, hogy bűneinktől meg tudjunk szabadulni. Ugyanis az az ember, aki meglátja már, hogy valahogy meg kellene változni, azt csak Jézus tudja megsegíteni, hogy ez meg is történjen.

Hányszor próbáltam én is, testvéreim, hogy abbahagyjam a cigarettázást, és nem sikerült, addig amíg Isten rám nem ijesztett, és annyira köhögttem már, és fájt a légcsövem is. Belegondoltam, hogy mi lesz velem, ha nem fogok tudni prédikálni. Akkor semmibe veszem az Ő elhívását. És Isten megsegített. Valahogy így vannak a többi megköttözöttséggel rendelkező emberek is. Egy darabig próbálkoznak, mint ahogy én is próbáltam annyiszor, de nem sikerült, míg át nem adtam a cselekvés lehetőségét az Úrnak. És Ő csodát tett. Amit én hónapokon át kínlódva sem tudtam elérni, Ő az Ő hatalmával elvégezte bennem. És áldom az Ő nevét, hogy átadtam az uralmat az Ő számára.

Lehet, hogy te is tudnál olyan eseteket mondani, amikor te is próbálkoztál, küzdöttél, és nem sikerült. Valamelyik bűnödöttől, mert annyi formája van a bűnnek, melyet a Sátán reánk rak, hogy ne legyen boldogságunk, ne legyen örömünk csak ideig-óráig. A Sátán azt akarja, hogy rózsaszínbe lássa az ember a világot, hadd élvezze, hadd szórakozzon, és amikor már messze kerül az ember az Istentől, kajánul rákacag a Sátán: Na ugye, hogy semmi vagy! Ugye, hogy ennyit ér a te hited! Ám az az ember, aki ilyenkor és mindenek ellenére, a Sátán kacaja ellenére is átadja az ő szívét az Úr Jézus Krisztusnak, az megtapasztalja, hogy milyen hatalma van ennek a Jézusnak. És mégis maga Kálvin János is azt mondta: *Az evangélium hirdettetik az embereknek, és százból jó, ha egy átadja életét az Úr Jézusnak.* Itt is ezt halljuk az Igéből!

Ézsaiás próféta felteszi a kérdést: Ki hitt a mi prédikálásunknak? Próféták sora hirdette az embereknek, hogy ne a bálványok után futkossanak, ne a bálványistenek előtt hajlongjanak, hanem egyedül az egy élő, igaz Istent imádják. És nem tértek ehhez az Istenhez, nem hagyták ott a bálványokat, mert jó volt az élvezet, jó volt a szórakozás, jó volt egy kicsit örülni is, aztán majd elmenni az Úr házába. Éppen úgy, mint a mai világban. Testvéreim, az ember nem változott. A bűnt örököljük, és addig, amíg át nem adjuk életünket Jézus Krisztusnak egy kicsit imádkozunk, egy kicsit templomba járunk, aztán küzdünk, de nem jutunk semmire, mert Isten áldása nélkül hiába munkálkodik az ember.

A próféta úgy beszél Jézusról, mint aki nem volt szép, alakja nem volt kíváncsú. Az emberektől elhagyatott volt, fájdalmas férfija, betegség ismerője, és mi nem gondoltunk vele. Ezt idézi János is Ézsaiás próféta könyvéből. És valóban csak kevesen adták át magukat ennek az Úr Jézus Krisztusnak.

Pál apostol is azt mondja a Róma 10,16-ban: „De nem mindenek engedelmeskedtek az evangéliumnak.”

Ézsaiás próféta egy vesszőszálról beszél, mely a száraz földből nő. Meg lehet ezt érteni, testvéreim? A száraz földből még ha ki is nő valami, előbb-utóbb elszárad, ha nincs nedvesség és a földben tápanyag. S ha van tápanyag, de az esővíz nem oldja fel, akkor mindhiába van az a vesszőszál, egy idő után elsatnyul, elsorvad, elszárad. De ahol Isten cselekszik, ott minden másképpen van. Krisztusnak is az eljövetele e földre úgy tűnt, hogy nem szép, hogy nincs semmi, ami gyönyörködtetővé tenné az embert. De Isten Lelke elkezdett munkálkodni, és az első pünkösti ünnep alkalmával háromezer ember adta át életét az Úr Jézusnak. Milyen csoda! Nincs víz, és a vesszőszál mégis nő, hatalmas fává, és az emberek meglátják, hogy a bűnt el kell hagyni, és át kell adni magukat Jézusnak. De addig olyan sokan tapasztalják, amit a próféta mond, hogy nem volt neki alakja és ékessége. A világ mindig is megvetette az Úr Jézus Krisztust. Kegyetlen halálra ítélte Őt. S amikor a próféta ezt mondja, hogy nem volt neki alakja és ékessége, akkor Kálvin János, a mi reformátorunk azt mondja, hogy ezt tulajdonképpen a Krisztus

királyságára kell érteni. Az emberek szemében ez a királyság nem szép és nem kívánatos. És milyen igaz! Hiába mondja Jézus Krisztus, hogy keressétek először Istennek országát, de ez az ország nem kell e földnek. Ez az ország nem kell a földi embernek, csak néhányunknak. Inkább keresik az örömöket, az élvezeteket és a boldogulást a pénz, a vagyon által. Az ember el van foglalva önmagával. Nem törődik a másik emberrel. Önzőkké, szeretetlenekké válnak az emberek. Isten országában viszont fordítva van. Isten országában az ember lemond önmagáról és arról, amivel rendelkezik, csak hogy a másik embernek az örömét mozdítsa elő. Isten országában lehet kérni, és az ember kap, keresni, és az ember talál, és a zörgetőnek megnyitattik. Ám az emberek nagy része nem kér, nem keres, és nem zörget. Vagy nem jó helyen kér, nem jó helyen keres, és nem jó helyen zörget. Ezért romlanak meg az emberi életek. Ezért lesz gyötrelmes annyi házas-ság. Ezért lesz boldogtalan sok gyermeknek a gyermekkor, mert mi, a felnőttek nem kérünk, nem keresünk, és nem zörgetünk. Nem az Isten országát keressük. Nem keres-sük az Isten országának szépségét és örömét. Igaz, Isten országa egészen más. Benne már nem az én akaratom, ott már nem az én elhatározásom a mérvadó. Ott az uralmat át kell adni Jézus Krisztusnak. No de hát mitől félsz, testvérem?! Félsz átadni a magad gyenge uralmát annak a hatalmas Jézusnak, aki életet tud adni, aki beteget tud gyógyí-tani, aki meg tud vigasztalni. Mi sokszor hiába vigasztaljuk egymást. Szavaink elszáll-lanak a fülek mellett, és marad a gyász. Hiába bátorítjuk egymást, a betegség fájdalma megmarad. De amikor az Úr Jézus Krisztus kezd el beszélgetni velünk, akkor az ember már érzi a mennyei ország békéjét. Nem egyből lesz boldog az ember. Hiszen a gyász fájdalom még ott marad a szívben, de békessége van, mert tudja, hogy az ő szerette nem a semmiségbe, a pusztulásba ment, hanem az Úrhoz, és ott van a legjobb helyen. Mi-képpen mi is ott vagyunk a legjobb helyen, az Ő országában. Az Ő országában, ahol Jézus van a középpontban, egyszer csak észrevesszük, hogy az Ő kezét fogva mindany-nyian közel vagyunk egymáshoz. Ma élők és már elköltözöttek. De amíg az ember csak önmagával van elfoglalva, és ő akar uralkodni, önzősködni, addig az ember ezt nem érti.

Azt is olvassuk az Igéből, hogy utált és az emberektől elhagyatott volt. Nagyon erős kifejezés ez. Bár sokan haragudtak Reá, és keresztre adták, de itt inkább arra kell gon-dolnunk, hogy elhagyták. Erre esik a hangsúly, hogy elhagyták az emberek. Nem törőd-tek Vele, hiszen Ő csak fájdalmakat hordozott. Ő gyenge valaki volt, aki engedte, hogy a katonák megfogják, engedte, hogy arcul üssék, megkorbácsolják, keresztre szegezzék. A zsidók egy olyan Messiást vártak, aki hatalmas, aki erős. Ő nem gyenge, hanem alá-zatos volt. Legyünk mi is ilyen alázatosak, és ha a magunk gyengeségét vagy fájdalmát érezzük, akkor gondoljunk arra, hogy Jézus Krisztus ezt már mind elhordozta érettünk. Nem tudunk úgy gyászolni, hogy Jézus Krisztus ne sírna. S ebből vigasztalás származik. Nem tudunk úgy fájdalmat hordozni, hogy Jézusnak az ne fájna. Márpedig ha Ő velünk együtt hordozza a fájdalmakat, abból drága gyümölcsök fognak teremni. Mint ahogy az igazgyöngy is úgy keletkezik, hogy a kagyló testébe homokszem kerül. Ez sérti, fájdal-mat okoz neki, és a kagyló bevonja a homokszemcsét, és így keletkezik az igazgyöngy. Ez aztán nagyon értékes. A bűvárok a tenger mélyére lemennek érte. Isten nagyon mélyre jött érted Jézus által. A mennyből a bűneink mélységébe, mert ilyen drága-gyöngynek tart bennünket. A drágagyöngy nem az örömben, hanem a fájdalmakban keletkezik. Sok ember rácsodálkozik az Isten szeretetére és kegyelmére: Uram, Te még bennem is keresed az igazgyöngyöt?! Én nem is gondoltam, hogy még bennem is van! A szívemben? Én azt hittem, hogy ott csak a bűnök sokasága van, és nem érdemlek mást, mint kárhozatot és elvettetést. Te meg akarsz menteni engem a poklok kínjaitól?! Áldott legyen, Uram, a neved, hogy ennyire szeretsz! Ne hagyjuk el, testvéreim, ezt a drága Úr Jézus Krisztust, aki annyi fájdalmat vállalt miérettünk!

És az emberek – azt mondja Ézsaiás, hogy elrejtik az arcukat Őelőle. Ez itt többen számban van. Az emberek sokasága teszi ezt. Az emberek elfordulnak Tőle. Éppen, mint ma. A mai 21. században az emberek elfordulnak Istentől, és odafordulnak a jó-sokhoz, olvassák a horoszkópot, odafordulnak a modern bálványaikhoz, leborulnak előtte, és közben akkor az Istennek mit mutatnak? A hátsó felüket. Felfoghatatlan! Micsoda gyötrelmem ez az Isten számára! Micsoda fájdalom ez az Isten számára! Egyszerűlöttét küldte, aki mindent vállalt értünk, és mi így viszonyulunk Hozzá?! Hát így szeretjük?! Nem akarjuk átadni az életünket?! Vigyázzunk, mert ha így viselkedünk, akkor bekövetkezik az ítélet! A megtérést senki nem spórolhatja meg. Mert egyszer mindannyian ott állunk majd az Úr színe előtt, és ha itt a földön nem Vele járunk, hanem inkább elhagyjuk Őt, és nem Benne gyönyörködünk, hanem másvalakiben, vagy valakiben, akkor jön az ítélet. Azt írja a Jel 20,11-től: „És láték egy nagy fehér királyi széket, és a rajta ülőt, akinek tekintete elől eltűnnek a föld és az ég, és helyök nem találtaték. És látám a holtakat, nagyokat és kicsinyeket, állani az Isten előtt, és könyvek nyitattának meg, majd egy más könyv nyitatték meg, amely az életnek a könyve, és megítéltetének a halottak azokból, amik a könyvekbe voltak írva, az ő cselekedeteik szerint. És a tenger kiadá a halottakat, akik ő benne voltak, és a halál és a pokol is kiadá a halottakat, akik ő nálok voltak, és megítéltetének mindnyájan az ő cselekedeteik szerint... A pokol pedig és a halál vettetének a tűznek tavába. Ez a második halál, a tűznek tava. És ha valaki nem találtatott beírva az élet könyvében, a tűznek tavába vetteték.”

Testvérem, ott van a neved az élet könyvében? Bizonyos vagy efelől? Tegyé meg mindent annak érdekében, hogy az Úr Isten Jézus vérével írja be a nevedet az élet könyvébe, hogy megmenekülj a második haláltól, mely az örök kárhozat. Onnan nincs szabadulás. Mindannyian meghalunk, mert a bűn zsoldja a halál, de aki Jézusban hal meg, annak örök élete van, mert annak a neve be van írva az élet könyvébe.

Vajon miért mondja a próféta és János, hogy nem hisznek az Úr Jézus Krisztusban? Egy ideig én is elgondolkoztam azon, amivel a próféta ezt magyarázza. Ezeket mondja Ézsaiás: „Megvakította az ő szemeiket, és megkeményítette az ő szívüket, hogy szemikkel ne lássanak, és szívükkel ne értsenek, és meg ne térjenek, és meg ne gyógyítsam őket.” Hát akkor Isten a hibás! Ugye? A zsidók is Auschwitzban bíróságra vonták az Istent. El akarták ítélni, amiért megengedte azt a hatalmas népirtást. A végén rájöttek, hogy nem bíraskodhatnak ők Isten felett. Hiszen az ember a bűnös!

Itt is, amikor olvassuk, hogy Isten megvakította a szemüket, és a szívüket érzéketlenné tette, hogy ne értsék az Igét. Azt Isten ítéletképpen tette. Vagyis azért, mert az Isten választott népe nem nyitotta meg a szemét az Isten csodáinak a meglátására. Nem tudott gyönyörködni benne. Ment a maga feje után, ment a maga útján. S ekkor jött az ítélet. No akkor ne lássatok! De ebből kárhozat lesz! Drága testvérem, még tart a kegyelmi idő. Mi még megnyithatjuk szemünket és a szívünket is, hogy meglássuk és megérezzük Istennek nemcsak a hatalmát, nemcsak a bűnt megítélő igazságát, hanem az Ő szeretetét és kegyelmét is, mely jelen van Jézus Krisztus által mindnyájunk számára. S ezt vállalni kell, mert nem lehet külön úton járni. János is erről beszél. Sokan hittek Jézusban, de nem vállalták a világ előtt, mert „inkább szerették az emberek dicséretét, mintsem az Istennek dicséretét” Hányan vannak még ma is, pedig már szabad hinni, már szabad templomba járni, már szabad imádkozni, és mégsem vállalják a világ előtt, mert arra gondolnak, hogy mit mond a barátja, a többi ember, ha látják imádkozni az utazás előtt, evés előtt, a munka előtt és úgy általában. Igaz, az ilyeneket lenézik azok, akik már megvakultak lelkileg, akik érzéketlenek, akik Isten nélkül akarnak élni. Ne törődj vele, testvérem! Te csak eggyel törődj: ne az emberek véleményével és ítéletével, hanem azzal, hogy mit mond az Úr Isten. És Isten biztos, hogy azokat vállalja, akik Őt nem szégyellik. Úgy hát menj, testvérem haza, menj a rokonokhoz, a szomszédokhoz,

és mondd el: Még tart a kegyelmi idő. Még lehet hinni. Még lehet gyönyörködni az Úr Jézus Krisztusban. Még be lehet teljesedni az Ő vigasztalásával és erejével. Lehet teljes életet élni. És akkor áldott lesz az életed nemcsak itt, a földön, hanem a mennyben is. Ámen.

Papp Zsolt

Eresztevény

Isten kiválaszt

Alapige: 1Korinthus 1,26–29

Bibliailvasás: Zsoltárok 90

Sokan és sokszor elkeserednek, feladják a küzdelmet és lemondanak. Gyakran felröppen a kérdés, hol található Isten a mai élet mechanizmusában, hierarchiában, igazságszolgáltatásában? Emberi gyengeség, naivitás, de természetes óhaj, hogy az élet minden eltorzított mozzanatára, de a történelem bármely brutalitására is Istentől várjuk a választ és a szükséges helyreállítást. Hiba volna azonban a reményt feladni azért, mert a mindennapok látszólag a maguk kerékvágásában maradnak, s mert a hatalmasak és erők továbbra is szilárdítják stratégiai pozícióikat. Ténylegesen a siker, az elismerés, a vagyon, az említett csoportok előjogai közé tartoznak, de az apostol szava rávilágít a valóság másik oldalára is. Isten figyeli az eseményeket, jelen van a mindennapok szenvedéseiben és örömeiben is, gondviselése és kegyelme pedig végső igazságot szolgáltat. Ha túl tudunk tekinteni pár évtizedes életpályánk korlátain, ráébredünk arra, hogy Isten akarata gyakran megfordítja a történelem szekerét, szétzúzza a hatalmi gócpontokat, és felfordítja a földi hierarchiakat és értékeket. Hinnünk kell Igénk alapján is, hogy Isten szeretete és kegyelme erőt ad az erőtelenekek és esélyt ad az esélyteleneknek is.

Tagadhatatlan, hogy a társadalomnak szüksége van az erősekre. A történelem többször is bebizonyította, hogy kemény vezetés és szilárd irányelvek hiányában könnyen anarchiába, rendezetlenségbe és káoszba fulladhat egy-egy adott időszak. A mai túlzott szabadelvűség is az értékrend felhígulásával egy időben veszélyezteti azokat az értékeket, amelyekre az Isten szerinti élet épül. Mégis az erősek és hatalmasok könnyen Isten ítélete alá esnek, mert a legtöbbször visszaélnék hatalmukkal és előjogaikkal. Könnyen az önistenítés kísértésébe esnek, bálványszobrokat emelnek önmaguk számára, és sokkal többet kanyarítanak maguknak az élet szeletéből, mint amennyit munkájuk, emberi értékük alapján elvárhatnának. Az ösztönök, a hatalomvágy, melyeket szabadon engednek mások számára egyértelműen szenvedést és nélkülözést okoznak. Ennek mintáját a legrégebbi időktől napjainkig végigkövethetjük a történelemben. Az egyiptomi fáraók államszervezése és építkezése ma is megcsodálható remekműveket alkotott. A szenvedés azonban, mely árán a birodalom felépült, emberek ezreinek, rabszolgák hadának kínját és halálát okozta. Ismerjük sajnós a modern diktatúrák cementbe vésett eredményeit, gigászi épületeit és csatornáit, kierőszakolt és gyakran megalomániás infrastruktúráját, de azt is tudjuk, hogy ennek ára főleg emberi áldozatokban volt mérhető. Az ún. demokratikus rendszerek sem mentesek a burkolt erőszaktól, hiszen példának okáért sok magyar emigráns az Ohio állambeli kohókban lelte halálát a múlt század elején, az amerikai ipar „hőskorában”. A hatalommal és minden más eszközzel való visszaélés kísértése miatt kerül veszélybe a hatalmasok és erők kiválasztottsága. Természetesen nem kizáró jellegű a vagyon, a tekintély, a pozíció, azonban olyan erős kísértés a velejárója, hogy nem sokan vannak, akik ebből a rétegből sokáig a helyzet magaslatán képesek maradni. Amikor Isten megfelelői országglásukat, akár néhány évben, emberöltőben, vagy korszakban gondolkodunk, akkor „feje tetejére” állítja a megdönthetetlennek hitt

hierarchiákat, megváltoztatja a kormányzatokat és társadalmi rendszereket, és olyanokat állít előtérbe, akik emberi megítélés szerint erőtlenek, pontosan azért hogy megszégyenítse az erőseket.

Isten megméri az előkelők rétegét is. A mindenkori társadalom irigyeltjei könnyen szembesülhetnek az Úr ítéletével, mert előjogaik, a luxus, melyben gyakran tobzódnak sérti az alázat és emberség alapkövetelményeit is. A görög „eugenész” kifejezés, mely az előkelő megfelelője, olyan réteget takar, melynek képviselői a társadalom szemlélete alapján „jól születettek”. A latin generosus és az angol gentleman ugyancsak azt mutatja, hogy ebben a csoportban a csiszolt etikett, de felszínesen gyakorolt filantrópia is hozzátartoznak a mindennapokhoz. Ezzel a „szemfényvesztéssel” azonban Istent nem lehet tévútra vezetni. Az előkelők közül kevesen tartoznak Isten kiválasztottjai közé. Közismert tény, hogy az első tőkefelhalmozó nemzedék általában nem válogat eszközeiben akkor, amikor céljait kívánja elérni, és vagyonának mértékét akarja növelni. Számos szomorú példáját látjuk ennek a magatartásformának a mindennapokban. Köztudott az is, hogy a második generáció már szívesen fekteti az örökölt vagyont kultúrába és művészetekbe. Hiába azonban az „örökösök” pallérozottsága, finom etikettje és „elitista” magatartása, Isten „átlát a szitán”, és megméri a társadalom előkelőit is. Kevesen vannak közülük, akik a kiválasztottságban részesülnek, Isten helyettük éppen azokat állítja, akik a világ szemében nem előkelők, sőt lenézettek.

Talán meglepő számunkra, hogy a bölcsek is kemény megmérettetés és ítélet alá esnek, mert hajlamosak vagyunk arra gondolni, hogy a többletértelemmel, éleslátással, szürkeállománnyal, intellektuális kreativitással megáldott emberek jogosak arra, hogy a különböző intézményeket irányítsák, és a társadalom legmagasabb lépcsőfokain helyezkedjenek el. Gondolnunk kell azonban arra is, hogy a történelem minden önkényuralma és elnyomó rendszere gondosan megszerkesztett ideológiákra és „okos elméletekre” épül. Akik pedig ezeket megalkotják, vagy éppen elvi támogatást nyújtanak a hatalmaskodóknak minden szellemi adottságuk és tanultságuk ellenére, nem lesznek a kiválasztottak csoportjában. Természetesen nem minden esetben ennyire súlyos a helyzet, de gyakran felfigyelhetünk arra társadalmunkban is, hogy a megszerzett tudás nem minden esetben a felebarátot és a közösséget szolgálja, hanem sokszor az önző célok szolgálatában áll. Isten igazságossága azonban átlát a legkörmönfontabb elme stratégiáján is, és megítéli a tisztátalan célokat és gondolatokat. Nem sokan vannak tehát a bölcsek között, akik a kiválasztottság ajándékát bírják, éppen azért, mert tehetségüket, képzettségüket nem hajlandók Isten országának szolgálatába állítani. Isten helyettük éppen azokat részesíti kegyelmében, akik emberi megítélés szerint bolondok, azaz idealisták, minden nehézségük ellenére elhivatottak, és talán képtelenek a haszonelvű gondolkodásra. Életük erőtelensége és látszólagos bolondsága sokkal inkább szolgálja Isten dicsőségét, mint azoké, akik állandóan a „helyzet magaslatán” állnak akár bölcsességük, akár előjogaik révén.

Az apostol válaszol tehát az Isten igazságosságába vetett hitünkre, és megmutatja, hogy Isten Ura a történelemnek, a társadalomnak, de a mindennapok részleteinek is. Amikor a szokások, a hierarchiák és a világ értékrendje megdönthetetlennek látszik, pontosan akkor forgatja fel a rendet, hogy semmikké tegye a valamiket, de ugyanakkor esélyt adjon az esélyteleneknek is. Isten kiválasztó kegyelme természetesen a történelmi időn túl teljesedik be, de már a jelenben is érezhetjük áldásait. Ámen.

A föld sója és a világ világossága

Alapige: Máté 5,13–16

Bibliailvasás: 1Thesszalonika 4,1–12

1.

A mi Urunk Jézus Krisztus minket a föld legfontosabb kincseivel, a sóval és a világgal azonosít. E nélkül a két kincs nélkül a föld nem sokáig létezhet, állhat fenn. Pliniustól származik e mondás: „Nihil utilius sale et solae.” (Semmi sem hasznosabb a sónál és a világosságnál.)

Krisztus a sóval és a világossággal való azonosítással az ő tanítványainak a figyelmét és így a mi figyelmünket is a földi elhívásunkra, küldetésünkre és szerepünkre irányítja. Reánk ruházza, tehát a föld és az egész világ számára a legszükségesebb dolgot és minket mond nélkülözhetetleneknek. Ezzel az azonosítással, az ő szolgálatát adja át nekünk. Ő, milyen nagy megtiszteltetés, de ugyanakkor egy felelősségteljes megbízatás is: Isten anyaga, Isten szerinti dolog lenni ezen a földön, amelyet Ő teremtett, amely az Ő földje. Van-e elég erőnk és hitünk arra, hogy ezt a funkciót betöltsük és bizonyítsuk?

Azt jól tudjuk mindnyájan, hogy egy bizonyos mennyiségű sóra van szükség ahhoz, hogy egy célt elérjünk. Például valamit a megromlástól megóvjunk, és tartósítani tudjuk, vagy hogy egy ételnek a megfelelő ízét biztosítsuk. Továbbá egy bizonyos áramerősség kell arra, hogy egy gép elinduljon, vagy egy helyiségben megfelelő világosság legyen, ami a nyomasztó sötétséget legyőzi. A jó Isten mindenkinek rendelt egy helyet, ahol világítania kell.

Testvéreim, hogyan áll erdélyi református egyházunk, és hogyan áll a mi gyülekezetünk a só és a világosság vonatkozásában a mennyiség és a minőség kérdésével? Vagyunk-e annyian és olyan minőségűek, hogy a körülöttünk levő kicsinyke kis világ is megérezze, megértse és elfogadja, hogy nélkülünk nincs igazi értelme, és nem állhat fenn? Rádöbentjük-e a világot arra, hogy nélkülünk a romlás meg nem áll, és az állandóság nem örök?

Még maradtunk-e annyian a református egyházban, hogy létrehozzuk azt a változást, amit a só és a világosság hoz létre? Elfogadjuk-e az Úr Jézus akaratát, hogy mi legyünk ennek a bámulatos azonosításnak a megtestesítői? Forduljon ki-ki a belső embere felé, vegye vizsgálat alá önmagát, és tegye fel a kérdést: illik-e reám az Úr Jézus Krisztusnak e csodálatosan szép, fontos és az életet fenntartó, az életet biztosító hasonlata, metaforája?

Testvéreim, az Úr Jézus semmi és senki másra, hanem csak az övéire, reánk, a megkereszteltekre és megkonfirmáltakra nézve mondja: „Ti vagytok a föld sója és a világ világossága!” Jézus először ezt a vele a hegyre felment tanítványainak mondta.

2.

Igen, tanítványainak, a későbbi apostoloknak, a semmi pompával és dísszel nem rendelkező, ismertség nélküli, egyszerű embereknek: a halász Andrásnak és testvérének Simonnak, a Jóna fiainak, a halászatban levő Jakabnak és Jánosnak, a Zebedeus fiainak, a vámszedő Máténak és a többieknek. Az ő tanítványait azonosítja e két életbevágóan fontos dologgal, a sóval és a világossággal.

Az Úr Jézus ma is azokra mutat, akiken rajta van az ő pecsétje, a szent keresztség jegye, akik e szent jegy által, az Anyaszentegháznak a tagjai lettek, református vonat-

kozásban szent hitikről vallást tettek. Ezért ma az egyháznak az a nagy kérdése, hogy hányan fogadják el, hányan vállalják az Úr Jézus Krisztusnak ezt az azonosítását és akaratát? Az Úr Jézus mindnyájunk ajtója előtt áll, zörget és beszél: „Ti vagytok a föld sója, ti vagytok a világ világossága!”

Jézus nem azt kérdezte tanítványaitól, hogy akartok-e só és világosság lenni? Ő félreérthetetlenül és visszautasíthatatlanul kijelentette tanítványainak ott a Hegyi beszédben: „Ti vagytok a föld sója és a világ világossága!” Ez kijelentés és parancs azoknak, akiknek szíve mélyéig hatott, és akiket magával ragadott a Mester hívó szava: „Kövess engem!”

Hányan vannak ma ilyenek az erdélyi magyar református egyházban?

1. A kommunista diktatúra bukásakor, 1989. december 31-én 419 470 lélek volt az Erdélyi ref. egyház lélekszáma, és 23 év múlva, 2013. december 31-én már csak 277 433 lélek, tehát 143 037 lélekkel kevesebb. Már ott állunk, hogy jelenleg évente több mint 8000 lélekkel apad a lélekszám.

2. 2015. január 1-jén ebben a templomban hangzott el a lelkeszi jelentésben, hogy háromezerről kétezer hatszázra apadt a gyülekezet lélekszáma, mert négyszáz lelket töröltek a nyilvántartásból. Azokat, akik évek óta nem járulnak hozzá az egyház fenntartáshoz, kapcsolatuk nincs az egyházzal. Nehéz, de nagy feladatok ma az egyháznak, hogy elinduljon megkeresni, hogy hol rejtőzik a só és a világosság?

3. Egy nagy könyvvásár utolsó napján az addig el nem fogyott könyveket egy külön polcra helyezték, és odaírták: leértékelt árú könyvek. Ezek között a könyvek között volt egy szép kötésű, vastag könyv ezzel a címmel: *A világ legszebb imádságai*. Az imádság válasz Isten hozzánk szóló szavára. Bezárultak a szívek Isten szava előtt? Elnyomja-e világ lármája Isten szavát? Némák lettünk Isten számára? A sok jajgató, panaszkodó, bajban levő kihez fordul?

Testvéreim, ha kevesen is vagyunk, Isten a maradékot is fel tudja használni. E kevés által akarja az Isten jobbján ülő Krisztus a kapcsolatot fenntartani a földdel, amelyről a Biblia első lapján ez van megírva: „Kezdetben teremtette Isten az eget és a földet, a föld pedig, kietlen és pusztá volt.” De a jó Isten minden kimondott szava csodákat művelt.

3.

Azok, akik a föld sója és a világ világossága maradnak, azok az összekötő kapocs a teremtető Isten és az ő világa között, azok által lesz jó és szép a föld és a földi élet.

Só és világosság vagyunk azáltal, hogy rajtunk van az Atya, a Fiú és Szentlélek neve, pecsétje azáltal, hogy drága szüleink imádkozni tanítottak, hitre juttattak, hogy vasárnapról vasárnapra Isten Igéjét hallgatjuk, és szívünkbe fogadjuk, engedjük életünket az Ige által vezetni. Ha megnyitjuk szívünket, hogy beteljesedjen Jer 31,33 versében elhangzó isteni akarat: „Törvényemet a belsejükbe helyezem, a szívükbe írom be”, akkor már só és világosság lettünk Isten kezében. Egyedül az Ő irgalma, kegyelme tesz minket azzá, amivé az Úr Jézus az ő tanítványait tette.

Az Úr Jézus által használt mindkét metafora hatást fejez ki. A sónak az a hatása, hogy önmagát feloldva átjárja, hasznossá, jóvá, élvezhetővé teszi azt, amit vele behintettek. A világosság hatása az, hogy eloszlatja a sötétséget, átjárja a világegyetemet. Áldott és szép dolog, nagy öröm az Úr Jézus kezében ilyen anyag lenni. Ha minden keresztyén egy szem só vagy egy-egy fénysugár lenne, ez a föld nem lenne idegen, a világ üres, sötét – hanem mindnyájunk szép otthona lenne. Világosság csak úgy vagyok, ha kapcsolatom a Világ Világosságával meg nem szakad.

Mostanság e világban történő szomorú, megdöbbentő és elrettentő események arra utalnak, hogy a világ jobb érzésű emberei sóvárogva várják Isten fiainak megjelenését. A világ hadd döbbenjen rá, hogy nélkülünk nincs értéke, és nem állhat fenn. Ezért foly-

tatta tovább az Úr Jézus az ő mondanivalóját: „Úgy fényljk a ti világosságotok az emberek előtt, hogy lássák a ti jó cselekedeteiteket, és dicsőítsék a ti mennyei Atyátokat.”

„Nihil utilius opere bono.” Azaz: semmi sem hasznosabb a jó cselekedetnél. A jó cselekedet az, amelynek a nyelvét az egész világ megérti. Az Úr Jézus csak akkor fogadja cselekedeteimet jó cselekedetként, ha az ő nevében történik, az ő akarata szerinti, és nem a cselekvő ember dicsőségét, hanem a mennyei Atya dicsőségét szolgálja. Mi, Krisztus népe ne azt mondjuk egy megromlott embernek, hogy légy a föld sója és a világ világossága, hanem hadd lássa meg ő rajtunk, hogy mi vagyunk a föld sója és a világ világossága a mi egyedül Isten dicsőségét szolgáló jó cselekedeteinkkel. Az Isten dicsőséget szolgáló jó cselekedet vívja ki és hozza magával a megbecsülést és a békés együttlétet. Nem én, hanem a jó cselekedet világítson és látszódjon.

Ne legyünk lelkünkben olyan, mint a világ, hanem Isten embereiként legyünk só és világosság. A föld sója és világ világossága lenni nem a világgal való egyesülést jelenti, sem a világ tulajdonságainak az átvételét, hanem azt, hogy a mennyei tulajdonsággal a világot mássá, igazabbá, elfogadhatóbbá kell tennünk.

4.

A világ úgy jut el az elfogadhatóságra, a jóra, egymás örömet és megelégedését szolgáló közösségre, ha Jézus akarata szerint magunkat hasznossá (haszontalanok bőven akadnak) tesszük. Ha vállaljuk azokat, amik által egy közösség, egy gyülekezet előbbre jut, átalakul, jobbá lesz. Abban mutatjuk meg szolgálatunkat és Istenről való bizonyosságtételünket, hogy az Igénkben hallott két metaforában saját tulajdonságunk nyilvánul meg.

Testvéreim, ha mi, keresztyének a sóval és a világossággal való bámulatos azonosításhoz nem felelünk meg, ha azt, amire ez a két fontos dolog rendeltetett, nem visszük végbe, ha lényünket, milyenségünket nem adjuk át, tulajdonságunkat elvesztjük, akkor az ítélet a fejünk felett lóg: „nem jó semmire, hanem hogy kidobják és eltápossák az emberek”

Maradjunk meg hát abban, amivel az Úr Jézus megbízott, hogy mind magunkat, mind másokat megtartsunk a romlástól, és ne legyünk a sötétség, hanem a világosság fiai. Ne engedjük elveszni, keresztyéni rendeltetésünket, melyet a teremő Istentől kaptunk kegyelemből. Így maradunk meg Krisztusban és Krisztus bennünk. Nem hiába és nem a magunk akaratáért vagyunk Krisztus szerint só és világosság ezen a földön, hanem mi Isten akaratának kell a teljesítői legyünk. Isten szolgálatában állunk, akiknek az életvitelét az ő Igéje határozza meg.

Kik a só, és kik a világosság? Mi a só, és mi a világosság? Erre a kérdésünkre adott választ az Úr Jézus, amikor elmondta, hogy kik a boldogok: a szelídek, akik éheznek és szomjúhozók az igazságot, az irgalmasok, a tiszta szívűek, a békességre igyekezők, a háborúságot elszennedők, a lelki szegények.

Tehát a szelídségnek, az igazságnak, az irgalmasságnak, a tisztaságnak, a békességnek kell feloldódnia, szétterjednie a földön az emberiségben, hogy ízt, maradandóságot, elfogadhatóságot, értéket adjon.

Istennek legfénylőbb világossága közé tartozik a türelem, a megbocsátás, az igazság, a szeretet, a jóság. Akik Istennek fiai, ezeket hordozzák magukban, és ezekkel viszonyulnak az emberekhez.

A halál felett győzedelmes Úr Jézus erejéből nyerünk erőt fényleni, só és igaz világosság lenni.

Általa már nem maradhat sz rejtve, észrevétlen, véka alatti világosság, és Isten országának nemcsak megmutatója, hanem íze és fénye is lesz annak. Ámen.

Lectio continua

Id. Fazakas Sándor

Derecske, Magyarország

A farizeusról és a vámszedőről

Lukács 18,9–14

Az igehirdetés megértéséhez

10. v. Két ember méne fel a templomba imádkozni... Lukács gyakran és megalapozottan használja az anabainó = *felmenni* igét, melyet a zsidóktól kölcsönzött, akik mindig „felmentek” a magaslatra épített jeruzsálemi templomba. Mindketten jeruzsálemiek, ugyanis a 14. v. szerint mindketten az ő házaikhoz „mennek alá” A proseuchomai = imádkozni, könyörögni ige Lukács egyik kedvenc kifejezése, mely a hívő teljes vallásos életét, Istennel szembeni identitását foglalja magában.

11. v. „A farizeus megállván...” Istémi = állítani, állni, megállni. Eltekintve az előfrásszerű, szokásos térdhajlítástól, állva, egyenes testtartással imádkozik, hiszen „neki nincs oka” Isten előtt megalázkodnia. Istennel szemben rendkívül magabiztos és bízakodó, ugyanakkor képmutató és büszke. Nehézséget okoz a pros eauton = magához (imádkozik) határozószó. Egyes írásmagyarázók magábutan értenek alatta, azaz a farizeus suttogva, félhangosan imádkozik. Jeremias, J. szerint is magábutan imádkozik, s mond köszönetet Istennek, hogy ő megigazult ember. Más írásmagyarázók szerint viszont önmagához és nem Istenhez beszél, azaz mintegy monologizál. Nestle-Aland szerint sem imádkozik a farizeus, csak önmagához beszél, mintegy önmagának sorolva fel teljesítményeit. Eucharisteó = hálát adni, eucharistia = hálaadás. Csak a 2. századtól kezdve nevezik a teljes úrvacsorai cselekményt eucharistiának anélkül, hogy mellőzték és figyelmen kívül hagyták volna az 1Kor 10,16 szövegvariánsát, az eulogeó = áldani, megáldani megjelölést. A farizeus megköszöni, hogy ő „nem olyan, mint egyéb emberek” Ő nem arpax = gazember, ellentétben a léstésszel, mely besurranó tolvajt, rablót, ragadozót jelent. Károli ragadozónak, Luther rablónak fordítja. Ő nem is adikos, azaz csaló, jogsértő. Károli hamisnak fordítja. Ő nem is moichos, azaz házasságtörő. Ezek után jó oka van hálát adni Istennek azért, hogy ő nem „olyan, mint egyéb emberek” De hálaadását mások megvetéséhez és lenézéséhez kapcsolja.

12. v. „Bőjtölök kétszer egy héten...” A farizeusnak nagyon sokba kerül a megigazulása. Bár a törvény évi két böjti napot ír elő, az engesztelés napit, a jom kippur idején (Zak 8,21–22) és év hónap 9. napján, a jeruzsálemi templom első és második lerombolásának emléknapján, ő mégis hetente kétszer böjtöl. Valószínűleg minden hétfőn és csütörtökön népének bűneiért és népe helyett. Az első keresztyének is hetente kétszer böjtöltek, de más napokon, szerdán és pénteken.

„...dézsmát adok mindenből, amit szerzek”. Abból is, amiből a termelő már megfizette a tizedet, azaz gabonából, olajból és mustból. A fűszernövényeket sem hagyja ki, a menta, kapor, kömény (Mt 23,23) és ruta (Lk 11,42) után is tizedet fizet. Mivel a termelők és a kereskedők széles rétege nem ismerte a törvényt, így nem is vették komolyan az előírásokat. Ez volt az oka annak, hogy az istenfélő, kegyes zsidók annak a veszélynek látták magukat kitéve, hogy olyan terméket is vásárolhatnak és fogyaszthatnak, mely után sem a termelő, sem a kereskedő nem fizetett dézsmát. Így a biztonság kedvéért „mindenből” tizedet fizettek. Bevételeik 10%-át pedig jótékonyági célokra fordították. Így vásárolták meg a kegyes zsidó farizeusok a megigazulásukat. Lukács a 11,42-ben a

farizeusok szemére veti, hogy a tizedfizetés parancsát pontosan betartják, de a nagy parancsolatról elfeledkeznek. A któmai ige itt nem birtokolni, hanem szerezni, kigazdálkodni jelentéssel bír.

13. v. „A vámszedő pedig távol állván...” Makrothen estós = távol van. Ellentétben a farizeussal, aki csak megáll, ő távol áll. Valószínű, hogy a pogányok számára fenntartott külső udvarban áll meg. Kitől áll távol? A farizeustól, a többi hívőtől, a szentélytől? Lényegtelen. Ami számít, az egyáltalán nem a távolállás, ahonnan Istent tiszteli, s bűnös énjét manifestálja. Ouk éthelen = nem merészeli, Károlinál nem akarja szemeit az égre emelni, holott éppen a templom az a hely, ahol az ember tekintetét az égre emeli, hogy szemlélhesse Isten dicsőségét. A vámszedő éppen ezt az örömet tagadja meg önmagától. A sémi nyelv nem ismeri a merészelni igét, helyette az akarni igét használja. Ahelyett, hogy szemeit az égre emelné, „veri a mellét”, pontosabban a szívért mint a bűn fészékét. Tuptó = ütni, verni. Mozdulata a legmélyebb bűnbánatot fejezi ki. Az ókor férfijai talán önteltségből, büszkeségből a mellveregetést a gyásznak vagy a bűnbánatnak jeleként a nőkre hagyták. Lukács a 23,48-ban ugyanezt a kifejezést használja Jézus megfeszítésénél. A 8,52-ben a koptomai a gyász vagy a bánat jeleként szintén a mellett verni, szomorkodni, azaz gyászolni jelentéssel bír. Károli itt a gyászolni igével fordít. Jairus is ezzel az igével gyászolja halott leányát, miként a 23,27-ben is az asszonyok Jézust gyászolják, amikor a keresztre vivő úton kísérik. Az ilaskomai (pass.) jelentése kiengeszteltnek, jóindulatúnak, kegyesnek lenni, de jelenti az isteneket megszelídíteni, imádság és áldozat által irgalomra hangolni. Textusunkban az ilasthēti moi (imp.) = békélt meg velem jelentéssel bír; azaz engesztelődj ki irántam. Ez a kifejezés csak részben fedi az eleéson met, melynek jelentése: könyörülj rajtam (18,38–39). Az előbbi kevésbé a részvétet, inkább az ítélet végét és a kapcsolatok újrafelvételét jelöli.

14. v. „...ez megigazulva méne alá az ő házába inkább, hogy nem amaz...” Fontos az autos mutató névmás. Ez, azaz a vámszedő, és nem amaz, a farizeus megy haza megigazulva, minden várakozással ellentétben. Az Újszövetségben igénk az egyetlen hely, melyben a dedikaiómenos = megigazulva kifejezés a páli értelmezéshez áll közel, azaz igazzá tenni, megigazítani, igaznak nyilvánítani tartalommal. A para = mellett, Károlinál inkább. A sémi nyelvből hiányzik a komparatív módszer. Helyette a mint használja, s így írja körül az összehasonlítást, melynek jelentése: mint. Károli textusunkban „inkább hogy nem”-et fordít. Isten jóindulata tehát ezé, azaz a vámszedőé, és nem amazé, azaz a farizeusé. A par ekeinon = inkább hogy nem a kétféle, azaz a farizeusi és a vámszedői megigazulás tekintetében tehát nem komparatív, hanem exkluzív jelentéssel bír. Nem összehasonlít, hanem elválaszt, elkülönít, hiszen a farizeus hite szerint nem Isten kegyelméből igazul meg, miként a vámszedő, hanem saját teljesítménye révén. Ezért kizáró és nem összehasonlító a par ekeinon határozószó, azaz emez igen, amaz nem.

Prédikáció

Némelyeknek pedig, kik elbizakodtak magukban...

Az ókor óriásai, a titánok után nevezték el a világ legnagyobb óceánjáróját, mely már első útja alkalmával, 1912. április 12-én egy jéghegynak ütközve 1517 emberrel a fedélzetén elsüllyedt. A hajót az emberi tehetség, képesség és a technika győzelmeiként ünnepezték, s gögösen kürtölték tele a világot, hogy ez a hajó sohasem fog elsüllyedni. De amit e tragikus, az egész világot megrázó történetből kevesen tudnak, az egy felirat, melyet a beképzelt, önmagukban bízó, gögös hajóépítő szakmunkások és mérnökök írtak fel a hajó törzsének víz alatti részére: „No God – no Pope!” Jelentése: Nem az Isten – nem a pápa az úr, azaz nincs szükségünk sem Istenre, sem pápára, Isten nélkül is,

a magunk erejéből is képesek vagyunk a legnagyobbra, a halhatatlanságra. Te mit írtál fel életed hajótörzsére? Azt, hogy Isten nélkül, a magad erejéből, jó cselekedeteid által is képes vagy megszerezni magadnak a halhatatlanságot, az örök életet? Nem félsz, hogy a bűn jéghegyének ütközve örökre elsüllyedsz?

Kikhez szólt Jézus ebben a példázatban? Azokhoz, akik elbizakodtak magukban, hogy ők igazak, és a többieket semmibe vették. Csak a kétezer évvel ezelőtt élő farizeusoknak szólt ez a példázat, vagy nekünk is szól? Akkor azokhoz a gögös, beképzelt, öntelt, másokat lenéző, saját „élethajó-építő” farizeusokhoz szólt, akik a maguk építette élethajójuk halhatatlanságával kérkedtek. Ma is ilyenekhez szól Jézus ebben a példázatban. Azokhoz, akik *önteltek, csak önmagukban bíznak*. Másodszor azokhoz, akik *saját erőből történő megigazulásuk*, Isten előtti igaz voltuk felől tökéletesen meg vannak győződve. Harmadszor azokhoz, akik mindenkire – akik nem olyanok, mint ők – *megvetéssel tekintenek*.

Jézus hallgatói egészen más szemmel néztek a farizeusokra, mint Ő maga. Számukra a farizeus a kegyes ember mintaképe, ők is ilyenek szerettek volna lenni. Jézus kortárs hallgatói a farizeusokkal szimpatizáltak. Felsőbbrendűségük tudatában a közvélemény is támogatta, erősítette, a bűnösök megvetésében pedig a társadalmi ranglétra, értékskála csúcsára. Arra a kérdésre, hogy kik állhatnának meg Isten előtt felemelt fejjel, magától értetődően így válaszoltak: mindenekelőtt a farizeusok. Ma kik a te példaképeid? Kihez szeretnél hasonlítani? Milyen szemmel nézel gyülekezetünk legbuzgóbb, legáldozatkészebb tagjaira, akik minden vasárnapi istentiszteleten, bibliaórán, áhítaton ott vannak, s mindig sokat adnak, többet áldoznak a kelleténél, azaz jól teljesítenek? Gondolod, hogy neked is olyannak kellene lenned?

A farizeus megállván, ily módon imádkozék magában...

a) Imádsága első részében arról beszél a farizeus, hogy *ki ő*. Mintegy bemutatkozik Istennek, mintha Isten nem tudná, hogy ki ő. Mindenki másnál különbnak tartja magát, mindenki bűnös, csak ő nem. Imádságában azt köszöni meg, hogy ő nem olyan, mint egyéb emberek, ragadozók, hamisak, paráznák vagy mint az a vámszedő. Azt köszöni meg, hogy saját erejéből járhatja az önmegigazulás útját. Lelki szemeivel a Tízparancsolat tükrében vizsgálhatja magát, s megállapítja, hogy minden rendben van, hogy minden a helyén van az életében. Te belenéztl-e ebbe a tükörbe? És mit láttál? Te is megcsodáltad magad?

Te mit köszönsz meg Istennek? Azt, hogy nem vagy olyan, mint mások, akik Istent nem félnek, és embert nem becsülnek, mint a hamis bírót? Azt köszönöd meg, hogy nem a vámszedő útját járod? Vagy azt köszönöd meg, hogy sikerült elkerülnöd Isten parancsolatainak áthágását? Ilyen az igazi imádság? Nemde tele van ez az imádság beképzeltséggel és képmutatással? Csak azt köszönöd meg Istennek, amit tulajdonképpen „magadnak köszönhetsz”, és nem azt, amit valóban Istennek kellene megköszönnöd? Csak önmagad iránt vagy hálás?

A farizeus, miként a vámszedő is, Isten megszólításával kezdi imádságát. Mintegy kihúzza magát Isten előtt, és nem görnyedten, alázatosan, hanem felemelt fejjel, egyes testtartással ad hálát Istennek az ő *masszágaért*, hogy ő nem olyan, mint egyéb emberek. Nem szeretne cserélni ezekkel az egyéb emberekkel, még a vámszedővel sem, akinek talán anyagilag sokkal jobban megy. Azt köszöni meg, hogy az eljövendő világban való élet csak *neki szól*, csak *az övé*, és nem azé a másiké, aki ott távolabb állt meg, és nem más embereké. Neki „oka” van hálát adni. Hát mi kivetnivaló van ebben? Figyelemre méltó, hogy imádságában semmit sem kér. Végtelen önbizalma kiszorítja Isten-

ben való bizodalmat. Megigazulásának tudatában ugyanakkor megveti a másikat, szeretetlen iránta, mert az nem olyan, mint ő.

Te se hivatkozz imádságodban igaz életedre, mert amikor arra hivatkozol, te is megveted azokat, akik nem olyanok, mint te. Ha figyelmen kívül hagyod a *sola gratiát*, azaz, hogy egyedül kegyelemből igazulhatsz meg, akkor a te szívedben is feltámad mások lenézése, megvetése. Lehet, hogy nem ilyen durván, sem ilyen feltűnően. De akkor is lenézed és megveted a körülötted levő vámszedő életeteket, amikor csupán azért *sajnálkozol*, hogy ők nem jutottak el oda, ahová te. Valaki ezt mondta nekem: „Tiszteletes úr, mindenem, amim van, kegyelemből van, melyet kiválasztottságomnak köszönhetek. De azért *valami mégiscsak kell hogy legyen bennem is*, hogy Isten éppen engem választott ki.” Mekkora farizeusi nagyképűség! Hát nem így van! Sem benned, sem bennem nincs semmi, aminek kiválasztottságomat megköszönhetném. Ahol és amikor hitedből és gondolkodásodból kiesik az ingyen, kegyelemből való megigazulásnak szent meggyőződése, ott elkezdődik önmagad felmagasztalása, de ugyanakkor felülről való megaláztatásod is. Imádságodban mások bűneiről ne beszélj azoknak bűneiről, akik a társadalmi ranglétrán alattad állnak. Imádságod ne legyen vélt kegyességednek a tükre. Lebecsülő módon ne ítélj el másokat, csak mert nem olyanok, mint te. A farizeusok mások bűneit meglátják, sajátjaikról pedig elfeledkeznek. A farizeusoknak nincs tudomásuk arról, hogy bűnt követtek volna el. Pál hasonlóképpen vallott, amikor még farizeus volt (Fil 3,4 skk.), sőt már Jézus apostolaként is bizonyos büszkeséggel tekintett vissza farizeusságára (Fil 3,7; Gal 1,14) és kegyes cselekedeteire (Fil 3,6).

b) Imádsága második részében arról beszél a farizeus, hogy *mit tesz ő*: „Bőjtölök kétszer egy héten; dézsmát adok *mindenből*, amit szerzek.” Imádságának ebben a részében vallásos cselekményeivel kérkedik, dicsekszik, önmagát magasztalja, önmagát mutogatja. Felhánytorgatja jószágát. Mintegy vállon veregeti magát, mintha ezt mondaná: csak így tovább! Mintegy az égbe emeli magát a törvény túlteljesítése tudatában. *Mindenben túlteljesít*. A törvény évi két böjtnapot ír elő, ő azonban *hetente* böjtot két alkalommal. Ami után a termelő és az árus talán már megfizette a tizedet, ő azok után ismét tizedet fizet, a biztonság kedvéért. A törvény termékenként csak egyszeri tizedfizetést ír elő, ő azonban „ami biztos, biztos” alapon, még egyszer kifizeti azt. Túlteljesít. Nem csoda, ha azt vallja, hogy Isten ítélete mindenkit utolér, de őt soha, hiszen a törvénynek *duplán* tesz eleget. Imádságának első részében az egyéb emberekre, a vámszedőre tekint. A második részben sem Istenre tekint, hanem önmagára, nem arra tekint, amit Isten tesz, hanem arra, amit ő tesz. Imádsága közben hiába emeli fel szemét az égre, tekintete mégis önmagára tapad, imádságában csak önmagát látja. Csak cselekedeteiben bízik, abban, hogy éppen általuk emelkedik ki toronymagasan embertársai közül. A törvény túlteljesítésének köszöni, hogy fölötte áll bűnös embertársainak. Ő cselekedeteiben bízik, és nem Istenben.

Ha imádságodban kérkedve és büszkén sorolod fel saját teljesítményeidet, az akaratlanul is mások lenezésére és megvetésére vezet még akkor is, ha vallood, hogy azokért Istennek tartozol hálával, és kegyelmét nem veted meg. Képmutató önmutogatás lenne világgá kürtölnöd, hogy nemcsak megtartod Isten törvényét, de azt túl is teljesíted. Ne gondold, hogy a törvény előírásaink kinos betartásával magad készíthetsz utat Isten országába. Ne magadnak tulajdonítsd azt, ami Istennek sajátja. Ne saját érdemeidre, hanem Isten kegyelmére hivatkozz! Ne mondd, hogy méltóvá tetted magad arra, hogy jószágos legyen irántad Isten! Meg kell tanulnod, hogy eljövendő üdvösségedet egyedül Isten kegyelmének köszönheted.

A vámszedő pedig távol állván...

Jézus kortársai szemében a vámszedő egy *bűnös ember*. Nemcsak azért, mert a meg szálló római hatalommal *kollaborált*, mely rabszolgasorba taszította Isten választott népét, és rituális kötelességei teljesítésében is korlátozta, hanem azért is, mert egy olyan hivatalnokréteghez tartozott, melynek tagjait a nép *csalóknak, népníróknak* tekintette. Jól ismerjük ezt a megalázó, kiszolgáltatott helyzetet, hisz nem is oly régen, egy jó negyedszázada még mi is ebben a helyzetben voltunk. Ez a vámszedő is saját zsebre dolgozott, nemcsak Róma javára. Hányan ügyeskednek ma is saját zsebre, a közösséget károsítva. Ezt a mások iránt irgalmat, kegyelmet nem ismerő vámszedőt a nyilvánosság a *rablók közé* sorolta. Éppen hivatása tette ezt a másokon élősködő vámszedőt *megbélyegzett* emberré. Nem csoda, hogy aki csak tehette, kitért előle, messze elkerülte. Súlylyedhet ember ennél mélyebbre? És mégis vár-e rá az Isten kegyelme!

Egy ilyen ember megy fel a jeruzsálemi templomba imádkozni. Számptalan vétkének tudatában mindenkitől *távol*, valahol a pogányoknak fenntartott előudvar valamelyik sarkában húzódott meg. Mintha tudná, hogy neki csak itt lehet helye, ez az őt megillető hely, távol az áhítatoskodó, igaz hitű zsidóktól, jól láthatóan elkülönítve.

Szemét sem meri az égre emelni. „Aki szemét a földre csüggeszti, *meggyógyul*” (Jób 22,29) a Luther-fordítás szerint. Fejét lehajítja, szemét lesüti, és *mégis* ő tekint fel az irgalmas Istenre, akit arra kér, hogy irgalmazzon neki. Mintha hallotta volna, hogy aki porba hajítja a fejét, Isten azt szívére öleli. Ilyen csődbe ment életekből építkezik Isten.

Kézét sem emeli az ég felé, pedig az imádkozó ember testtartásához ez illik. Ehelyett a mellét veri, *meakulpázik*. Mozdulata a kétségbeesett ember imagesztusa. Ez ott nem így szokás. Mintha elfelejtkezne arról, hogy hol van, és hogyan kell viselkednie.

És eközben így *imádkozik*: „Isten, légy irgalmas nékem, bűnösnek!” Mit is mond tulajdonképpen magáról? Azt, hogy ő *bűnös*. Ő nem másokat tart bűnösnek, miként a farizeus, hanem saját magát. Egy *senkinek* tartja magát, akire Isten megsemmisítő ítélete vár. Imádságában nem határolódik el másoktól, mint a farizeus, és nem hangsúlyozza, hogy Istennel különleges kapcsolatban állna. A farizeussal ellentétben hiszi, hogy mások is kegyelemben részesülhetnek. Te is így állsz az Isten színe elé, amikor vasárnaponként feljössz az Isten házába? Imádságodnak tartalma és tónusa ebben kell eltérjen a farizeusok imádságától. A te imádságod, miként a vámszedő is, szívből kell hogy fakadjon. A tékozló fiú „ikertestvéreként” kell Atyádhoz megtérned, s vallanod: az én Atyámtól ezek után nincs mit várnom, nála már semmi jóra nem számíthatok, semmire sem tarthatok igényt. Lehet, hogy nem sok jót cselekedtél, de ha így imádkozol, éppen azt cselekszed, amit Isten vár tőled: *bűnbánatot*. Imádságodban semmi *másra* és senki *másra* nem koncentrálhatsz: csak a kegyelmes Istenre és bűnös énedre. Istennek mondd el, és ne magadnak vagy másoknak, hogy nincs semmi, amit előtte felmutathatnál, csupán alkalmatlanságodat és tehetetlenségedet. Csak egyféleképpen állhatsz meg a kegyelmes Isten előtt: bűneid miatt *szégyenkezve*. Isten előtt csak akkor állhatsz meg, ha elismered méltatlanságodat, és minden tekintetben Istenedtől való függőségdet. Tele van a szíved fájdalommal, miként a vámszedő, te is bűneid miatt állsz oly távol Istentől? Felmérted helyzeted reménytelenségét? A vámszedő felmérte: bűnbánata nem csupán bűnös életvitelének feladása, de jóvátétellel és kártalanítással tartozik azoknak, akiket megrabolt. Ennek a vámszedőnek fogalma sem lehet arról, hogy hány embert csapott be, honnan is tudhatná. De egyet tud: Isten irgalmára teljességgel méltatlan. Nyomorultnak és elveszettnek érzi magát, és mégis Isten irgalmáért esedezik. Igényt nem tarthat rá, jól tudja, de reménykedhet benne.

Minden biznnyal te inkább szimpatizálsz ezzel az alázatos vámszedővel, mint a farizeussal, és inkább vele azonosítod magad, mintsem a gőgös farizeussal. De vigyázz, nehogy ez a szép imádság: „Isten, légy irgalmas nékem, bűnösnek!” a te ajkadon *rutin*-

szertű „Kyrie eleison”-ná váljon. Nehogy a szerepek felcserélődjének, s belőled, a szimpatikus „vámszedőből” farizeus legyen! Évszázadok óta azzal kísértenek a kegyelemből való megigazulásról szóló prédikációk, hogy a kegyelem biztos. Elég csak kiáltani, és akkor Isten máris megbocsát. Vajon a kegyelem bizonyosságában nem leszek magam is farizeus, másokat lenézve és megvetve? Isten kegyelme felett nem te rendelkezel, nem lehetsz benne százszázalékosan biztos, nem mondhatod, hogy elvárom, hogy Isten kegyelmezzen nekem. De bízzál Isten kegyelmében mindhalálig!

...ez megigazulva méne alá az ő házához, inkább, hogyanem amaz...

a) Megigazulásod bűneid bocsánatában áll, nem istenfélelmedben, kegyességében. Nem véletlen, hogy az eredeti szövegben itt nem az istenfélő, kegyes, hanem az *igaz* kifejezés áll, mely az akkori szóhasználat szerint azt jelentette, hogy Isten ítélete elé bátran kiállhat az ember. A te megigazulásod sem *megalapozott*, *jogos*, azaz farizeusi elvárásodat, hanem Isten előtt megalázkodó vámszedői életednek *megalapozatlan* reménységét követi.

b) A farizeus úgy megy *haza* a templomból, ahogy odaérkezett. Te hogyan mész innen *haza*? Történik itt valami veled, megváltozik-e valami benned, vagy marad minden a régiben? Vigyázz, mert imádságod, igeolvasásod és igehallgatásod dacára is Istennek nem tetsző étellel térhetsz *haza*! De a vámszedő megigazulva megy *haza*. A nagy változás nemcsak lelki, de egész életében következett be, azaz életének vallásos és szociális szférájában is. Otthona, háza minden valószínűség szerint egyike lesz azoknak a „felszabadult zónáknak”, melyekben istentiszteletről gyűltek egybe az első keresztyének. Te is megnyitod a házad Isten Igéje előtt?

c) *Döbbenetes* lehetett Jézus hallgatói számára, hogy példázatunk végén az istentelen vámszedő az *igaz*, és a törvénytisztelő *igaz* farizeus az istentelen. Ez számodra is döbbenetes marad mindaddig, míg nem mondasz le arról, hogy a törvény legyen önmegítélésed egyetlen mértéke, hogy a törvény előtt bátran, nyugodt szívvel állj meg, miként a farizeus. Örök életedet ne a törvény betartásától, törvény általi megigazulásodtól, hanem Isten ingyen való kegyelméből várjad. Példázatunk zárómondata *igazi* meglepetéssel szolgál. Gyakran csalódhatsz te is Isten ítélkezésében, hiszen sokszor te is azt tartod nagynak, amit Isten elvet, s azt veted el és nézed le, amit Isten becsül. Isten becsüli a bűnös vámszedőt megtérése miatt, s megveti a farizeust önteltsége, gőge miatt. Erre a szinte megbotrántoztató fordulatra senki sem készült fel. Hogy mi volt a hibája a farizeusnak, és hogy mit tett a vámszedő, hogy bűneit jóvátehesse Isten és ember előtt, erre a kérdésre Jézus nem válaszol. Isten így rendelkezett, ilyen Isten – válaszolhatta volna Jézus. Olyan, amilyennek az 51. zsoltár 19. verse írja le: „...a töredelmes és bűnbánó szívet, oh Isten, nem veted te meg!” Isten *igent* mond reménytelen, kétségbeesett bűnös életedre, és *nemet* mond az önteltekre. Ő a kétségbeesettek Istene. Az összetört szívéké az ő végtelen irgalma.

d) Kétféle *ranglista*. A vámszedőt páforgulása helyezi vissza az Istennel való helyes viszonyba. A farizeus ranglistáján nincs helye a vámszedőnek, Isten ranglistáján annál inkább. Az emberek ranglistája éppen azon a helyen veszti el jelentőségét, ahol bűnbánattal állsz meg Isten felséges színe előtt, aki neked is megbocsát. A földi viszonyok Istennél a visszájára fordulhatnak. Az egymással ellentétes alá- és fölérendeltség átrendeződik, helyet cserél. Az alárendeltségben élő felemeltetik, a fölérendeltségben élő megaláztatik. Isten megfordítja a dolgok eddigi állását, sorrendjét. A haragvó Isten kegyelmesen aláhajol, és az elítéltet felmenti.

Miért nem végződik példázatunk a közismert jézusi felhívással: „Eredj el, és te is ekképpen cselekedjél!”? Azért, mert ez a példázat éppen Isten felülmúlhatatlan nagylelkiségét hivatott egyértelművé tenni. Itt nem kell semmi farizeusit cselekedned, csak a

vámszedővel együtt imádkoznod: „Isten, légy irgalmas nékem, bűnösnek!” És tedd hozzá, amit a megtért Pál apostol mondott: „Elég nékem a te kegyelmed!” Ámen.

Felhasznált irodalom

- BOVON, F.: *Das Evangelium nach Lukas*. EKK, III/3, Lk 15,1–19,27, Benzinger-Neukirchener Verlag, Zürich 2001, 201–218.
- DIEM, H.: 11. Sonntag nach Trinitas, Lk 18,9–14. In: Eichholz, G.: *Herr tue meine Lippen auf* 1. E. Müller Verlag, Wuppertal/Barmen 1962, 256–260.
- ESSER, H. H.: Eucharistia (Danksagung). In: Coenen, L.: *Theologisches Begriffslexikon zum Neuen Testament*. I, R. Brockhaus Verlag, Wuppertal 1967, 172–173.
- GRUNDMANN, W.: *Das Evangelium nach Lukas*. Ev. Verlagsanstalt, Berlin 1974, 349–352.
- JEREMIAS, J.: *Die Gleichnisse Jesu*. Vandenhoeck-Ruprecht, Göttingen 1962, 139–143.
- KÁLVIN János *Magyarázata Máté, Márk és Lukács összhangba hozott evangéliumához*. II., Székelyudvarhely 1940, 201–204.
- KÜHNER, A.: *Überlebensgeschichten für jeden Tag*. Aussaat Verlag, Neukirchen-Vluyn 1994, 98.
- LINNEMANN, E.: *Gleichnisse Jesu*. Vandenhoeck-Ruprecht, Göttingen 1978, 149–151.
- RIENECKER, F.: *Das Evangelium des Lukas*. R. Brockhaus Verlag, Wuppertal 1994, 422–426.
- RENGSTORF, K. H.: *Das Evangelium nach Lukas*. NTD 3., Vandenhoeck-Ruprecht, Göttingen 1958, 206–208.
- SCHLATTER, A.: *Die Evangelien nach Markus und Lukas*. Calwer Verlag, Wuppertal 1995, 352–354.
- VARGA Zsigmond: Lukács evangéliumának magyarázata. In: Bartha T. (szerk.): *Jubileumi kommentár. A Szentírás magyarázata*. Kiadja a Ref. Zsinati Iroda Sajtóosztálya, Bp. 1969, 88.
- WIEBERING, J.: Predigtmeditation zu Lk 18,9–14. In: *Göttinger Predigtmeditationen*. 27. Jahrgang, Heft 3. Vandenhoeck-Ruprecht, Göttingen 1973, 378–383.

Igehirdetési sorozat

Lőrincz István

Márványvár-Alsóváros

Pál levele Filemonhoz

Bevezetés

Alapige: Filemon 1

Ezekon a kedves és csendes vasárnap estéken szeretnék igehirdetési sorozatot tartani Pál apostolnak Filemonhoz írott leveléről. 11 alkalommal fogunk, ha Isten éltet és segít, foglalkozni ezzel a levéllel. Hogy miért is választottam ezt a levelet? Ennek két oka is van. Először azért, mert több mint 30 éves lelkeszi szolgálatom alatt még sohasem foglalkoztam ezzel a levéllel. Másodszor azért, mert ennek a levélnek van egy olyan sajátos üzenete, ami a Szentírás egyetlen más könyvében sem található meg, és ez a következő: mit jelent a hit és az evangélium a társadalomban, a különböző társadalmi csoportok, rétegek viszonyában. Mit jelent a keresztyénség egy vállalkozó és egy egyszerű munkás számára? Ezekre az izgalmas és égető kérdésekre mind választ ad ez a levél. Ez Pál apostol legrövidebb levele, a másik különlegessége, hogy ez az egyik olyan páli levél, amely nem egy közösség, egy gyülekezet számára íródott, hanem egy személyhez szól. A legrövidebb és ugyanakkor a legszemélyesebb levele ez Pálnak. Nem véletlen ezért, hogy ennek a levélnek be kellett kerülnie a Bibliába. Egyesek ezt emberi módon azzal magyarázzák, hogy a hagyomány szerint Onézimusz később efézusi püspök lett, s így ő szorgalmazta volna a levél Bibliába való kerülését. Ebben lehet nyilván valami igazság, de mi mégis azt hisszük, hogy ez nem emberek, hanem a Szentlélek munkája volt, és ha ez így van, akkor nagyon hálásak vagyunk, hogy ez a levél így fennmaradt és gazdagíthatja a lelki életünket.

De ki is volt ez a Filemon, akihez Pál a levelet címezi? Ez sokat segít majd nekünk a levél megértésében. Az Újszövetség többi könyveiből, Pál leveleiből nem sokat tudunk róla. Annyit azonban tudunk, hogy Kolossé városában lakott, hisz Onézimusznak és Archipposznak úgy ír a *Kolossébelekhez írt levelében*, mint akik ott laknak, s ők ebben a levélben is szerepelnek. Azt is tudjuk, hogy Filemon mai szóhasználattal egy sikeres üzletember volt, aki sokat utazott vállalkozásai ügyében. Egy ilyen üzleti úton találkozhatott Pállal, minden valószínűség szerint Pál efézusi tartózkodása alatt. Ott hallhatta Pál igehirdetését, és így juthatott élő hitre. Közte és Pál között egy meleg, baráti és testvéri kapcsolat alakult ki, hisz Pál őt a „szeretett” jelzővel említi.

Álljunk meg itt egy pillanatra, mert ebben már egy nagyszerű üzenet van a mi számunkra. Az Úrnál nincs személyválogatás. Sem lefelé, sem felfelé. Az evangélium nem a szegényeké vagy a gazdagoké, nem is az értelmiségieké, nem is az európaiaké, mert az evangélium mindenkihez szól, legyen az gazdag vagy szegény, alacsony vagy magas pozícióban lévő, fehér vagy fekete vagy épp sárga bőrű. Az evangéliumra minden embernek szüksége van, mert mindenki szűkölködik az Isten dicsősége nélkül. Az igaz, hogy Isten gyermekei között kevés a gazdag, a nagy és magas pozícióban lévő, de ez az ember gögje miatt van így. Az ilyen emberek ugyanis nehezebben tudnak megalázkodni Isten előtt, mint mások. Az ilyen embernek általában mindene megvan, és ezért ő úgy gondolja, hogy nincs szüksége Istenre sem. De íme, Filemon példája is mutatja, hogy Isten gyülekezetében ott vannak a gazdagok, a hatalmasok, s ők ott együtt imádják Is-

tent a szegényekkel, a kiszolgáltatottakkal. S ha gazdag és befolyásos emberek lesznek Isten gyermekeivé, akkor ők sokszor sokkal többet tudnak tenni az evangélium ügyéért. Nekik sokkal nagyobbak a lehetőségeik is. Filemonnak Kolossében volt egy nagy háza, ahova befogadhatta a gyülekezet tagjait. Neki sok pénze is volt, és azzal is szolgálhatott az Úrnak. Pál Filemont e levélben munkatársnak is nevezi többek között. Valószínű, hogy Filemon Pált elkísérte missziói útjaira, az is valószínű, hogy több gyülekezetet támogatott anyagilag és nagy befolyásával. Mekkora ajándék, ha egy ilyen ember minden javait az evangélium szolgálatába állítja. Persze mi a legtöbbször nem vagyunk ilyenek, de adjunk hálát, hogy a mi gyülekezeteinkben is vannak Filemonok, akik adott esetben nagy ajándékot jelenthetnek a gyülekezet és Isten ügye számára. Nem az a fontos, hogy mink van, hogy kevés-e vagy sok, hanem sokkal inkább az, hogy amink van, azt állítsuk Isten országa szolgálatába. Akinek nincs pénze, az szolgáljon idejével, szeretetével, biznyságtételével.

Jön ezek után a második kérdés? Miért ír Pál levelet Filemonnak? A levél írásának fő oka, hogy Pál közbe akar járni Filemonnál Onézimuszért, az ő rabszolgájáért. Nem tudjuk egészen pontosan, hogy mi is történt közöttük, nem ismerjük Onézimusz szökésének körülményeit sem. De az világosan kitűnik a levélből, hogy szökésekor megkárosította gazdáját, konkrétan meglopta őt. A levélből az se derül ki, hogy hogyan került Onézimusz Pálhoz. Vajon csak véletlenül? Azt tudhatjuk a korabeli körülményekből, hogy ha Onézimuszt csak a szökés foglalkoztatta volna, akkor nem Pálnál, hanem egy rablóbandában kötött volna ki Rómában, ma azt mondanánk, hogy az alvilágba került volna. Az írásmagyarázók nagyobb része azt feltételezi, hogy Onézimusz eleve úgy ment el Filemontól, hogy már akkor tudta, hogy Pálhoz akar menni, hogy találkozzon vele. Általában a szökött rabszolgák sohasem kérték egy harmadik személy segítségét, már csak azért sem, mert féltek a lebukástól, ami halálos ítéletet jelenthetett számukra. Azt feltételezhetjük, hogy Filemon és Onézimusz kapcsolata egy adott ponton nagyon megromlott, és azért megy Pálhoz, hogy ezt a helyzetet valahogy rendbehozza. A távozás pillanatában Onézimusz nem keresztyén, de ismerte gazdája és Pál barátságát, és ezért azt remélte, hogy Pál segít neki ebben a dologban, mármint a kapcsolat rendezésében. Annyit tudott, hogy gazdája keresztyén, hogy a hit sokat jelentett számára. S azt is tudja, hogy gazdája szereti Pált. Filemon nyilván nem kényszerítette Onézimuszt arra, hogy keresztyén legyen, de bizonyára sokat mesélt szolgáinak a hit dolgairól.

S itt is van egy üzenet a mai kor számára. Ha például egy keresztyén vállalkozónak vannak nem keresztyén munkásai, akkor ő lépten-nyomon bizonyóságot tehet nekik, hogy mit jelent az ő életében a hit. Az ilyen biznyságtételen áldás lehet. Marosvásárhelyen van több olyan keresztyén vállalkozó, aki munkásai számára rendszeresen tart bibliaórákat, előadásokat, csendesnapokat. De ez nemcsak a vállalkozókra érvényes, hanem mindenkire, a munkatársakra is. Mindenki a munkahelyén biznyságot tehet a hitéről.

Mit kér Pál Filemontól? Sokan szemére vetik azt Pálnak, hogy miért nem azt kérte Filemontól, hogy bocsássa szabadon Onézimuszt. Pál ezt nem teszi. Ez ebben a helyzetben lehetetlen is volt, hisz ez Onézimuszt földönfutóvá tette volna, elveszítette volna munkahelyét, gyakorlatilag hajléktalanságra és éhhalálra lett volna ítélve. A rabszolgaság megszüntetését végül is a keresztyénség vívta ki, de ez nem volt egy könnyű és gyors folyamat. Az első században a keresztyénség messze nem volt olyan helyzetben, olyan pozícióban, hogy egy ilyen társadalmi-szociális kérdésben szava lett volna, állást tudott volna foglalni. A keresztyénség egy kis, elnyomott közösség volt, akire nem igazán figyelt még a világ. A keresztyéneknek az üldözés századai alatt erre egyáltalán nem volt lehetőségük, ezért igazságtalan azzal vádolni őket, hogy nem tudták elérni a rabszolgaság megszüntetését. De a keresztyénség mégis teljességgel átformálta a társa-

dalmi viszonyokat azáltal, hogy megváltoztak az emberek. Ha egy úr megtért, az már többé nem egy rettegett zsarnok volt, hanem egy gondoskodó atya, sőt még több, amint azt látni fogjuk a továbbiakban: testvérré lett. A társadalom átalakítása nem az egyház feladata, de azáltal, hogy az egyház az evangélium által átformálja az embereket, mégis döntő módon járul hozzá a társadalom, a világ átalakításához. Az első századokból tudunk olyan esetekről, amikor az úr annyira megszerette a rabszolgáját, hogy saját fiává fogadta. Pál feladata és lehetősége itt nem az Onézimusz felszabadítása volt, hanem a gazda és szolgálja kapcsolatának meggyógyítása és megújulása. Az egyik megmarad úrnak, a másik pedig szolgának, de mégis testvérei lesznek majd egymásnak. Ez ma is így van. Míg a világ világ, lesznek főnökök és beosztottak, lesznek magas és alacsony beosztásban lévők, akik parancsolnak, és akiknek engedelmeskedni kell. A társadalomban levő különbségek soha sem fognak eltűnni, de lehet testvéri viszony a különböző emberek között. Ez a levél erről szól, s a következőkben bővebben fogunk beszélni erről. Ámen.

A levél kezdete

Alapige: Filemon 1–3

Pál a levelét bemutatkozással kezdi. Abban a korban szabály volt, hogy egy levél először is a szerzőjéről, az írójáról kellett tájékoztasson. A levél elején az író mindig elmondta, hogy ki is ő, hogy az olvasók számára is nyilvánvaló legyen, hogy kitől kapják ők ezt a levelet. Pál itt Filemonnak nem kell részletesebben bemutatkozzon, azt se kell elmondja, hogy ő Jézus Krisztus apostola, így most csak annyit mond, hogy ő a Jézus Krisztus foglya. Ezzel egyszerűen azt mondja el, hogy ő ezt a levelet fogolyként, rabként egy börtönből írja. Nem írja meg azt sem, hogy melyik börtönből. Az életrajzából tudjuk, hogy Pál kétszer volt hosszabb ideig fogságban, Cézáréában és Rómában. A legvalószínűbbnek az tűnik, hogy ezt a levelet Rómából írta. Mindenesetre az itt is feltűnő, hogy Pál nem sajnálatja magát amiatt, hogy ő most börtönben van. S ezzel példát ad minden igaz keresztyénnek, hogy senki ne sajnáltassa magát, hanem fogadja el azt a helyzetet, amiben van, s főleg, hogy ne lázadozzon Isten ellen. Az is jó, hogy Pál nem egy büntetettért, hanem Jézus Krisztusért van börtönben. Rettenetes lenne az, ha egy keresztyén ember nem a hite miatt lenne a börtönben, hanem például lopás vagy más bűn miatt. Pál Timóteust is megnevezi itt, valószínűleg két dolog miatt is teszi ezt. Lehet, hogy Timóteus Efézusban tanúja lehetett Filemon megtérésének, de az is lehet, hogy Pál azt akarja aláhúzni Filemon felé, hogy Timóteus is hozzá hasonló módon gondolkozik ebben az egész dologban.

Ezek után Pál megszólítja Filemont: Filemonnak, a mi szeretett munkatársunknak. Pál szereti Filemont, mint ahogy Filemon is szereti Pált. Egy olyan lelki kapcsolat van közöttük, ami értékesebb még a vérségi kapcsolatnál is. Nagy dolog az, amikor a Krisztus szeretete kapcsol össze két embert, és teszi őket testvérekké. Pál apostol Filemont munkatársának nevezi. Filemon együtt munkálkodik Pállal az Isten országának az építésében. Milyen nagy dolog, hogy mi is ebben a munkában lehetünk, együtt dolgozhatunk e nemes cél érdekében! Nem ugyanazt végezzük mindnyájan, de ugyanannak az Úrnak a szolgálatában állunk. De nemcsak Filemon munkatárs, hanem Appia is, akit nőtestvérnak és Arkhippusz is, akit bajtársnak nevez Pál. De még többen is vannak, hisz Pál üzen a Filemon házában levő gyülekezetnek is. Az Appia név nagyon gyakori volt azon a vidéken és abban az időben. Az írásmagyarázók azt feltételezik, hogy Appia a Filemon felesége lehetett, s mint olyat, őt is érintette ez a dolog, ő is érdekelt volt férje

és szolgálja kapcsolatának rendeződésében. Arkhippuszról azt feltételezhetjük, hogy ő Filemon és Appia fia lehetett. Őt bajtársnak, együtt küzdő társnak nevezi Pál. Általában azokra használja ezt a kifejezést, akik fontos szerepet tölthettek be a misszió területén, s akik az üldözések idején is mindvégig hűségesek maradtak. Az Arkhippusz névvel még egyszer találkozunk a *Kolossébeliekhez írott levélben*, s ott is arról van szó, hogy ez az ember egy nagyon komoly és nehéz feladatot vállalt el a szolgálatban. Ha ez így van, hogy ez a három ember egy családot alkot, akkor elmondhatjuk, hogy mekkora kegyelem, hogy ők mindhárman az Isten szolgálatában álltak. Mert nincs annál szebb dolog, és nincs annál nagyobb áldás és öröm, mint amikor szülők és gyermekek együtt szolgálnak Istennek. Ez persze nem érdem, nem emberi teljesítmény, hanem Isten nagy kegyelme, ami felett azonban örvendezni lehet, és kell is.

Végül Pál a Filemon házában levő gyülekezetet is említi. Itt egy házi gyülekezetről van szó, egy olyan közösségről, ami Filemon házában gyűlt rendszeresen össze. A különös itt csak az, hogy azt gondolhatnánk, hogy itt a Pál és Filemon, illetve Onézimusz közötti dologról van szó, amihez a háznál levő gyülekezetnek semmi köze sincs. De mégis van. Tudatában kell lennünk annak, hogy a keresztyén embernek minden dolga a közösséget is érinti. A keresztyén ember sohasem mondhat ilyeneket: ebbe ne szóljon bele senki, mert ez az én magánügyem, ami senki másra nem tartozik. S azt is tudatosítanunk kell, hogy a keresztyén gyülekezetben mindenki felelősséggel tartozik a másikkal, a keresztyén közösség mindig olyan, mint egy nagy család. Mindenki figyel a másokra, adott esetben inté, figyelmeztet, tanácsot ad, vigasztal. A keresztyén gyülekezetben nincs olyan dolog, amihez a másikkal semmi köze se lenne.

A harmadik versben jön aztán a köszöntés, az a köszöntés, ami Pál szinte minden levélében megtalálható: kegyelem néktek és békesség Istentől, a mi Atyántól és Jézus Krisztustól. Ez abban a korban egy egyedülálló köszöntés volt. A megszokott köszöntés abban a korban így hangzott: örüljetek. Az örömet Pál a kegyelemmel helyettesíti, ez a görög nyelvben csak egyetlen betűnyi különbséget jelent. A kegyelmet Pál összekapcsolja a zsidó emberek köszöntésével, békesség, sálom. A kegyelem és békesség összekapcsolása tipikusan páli megfogalmazás. A kegyelem a megváltásra utal, a megváltás kulcsszava. Kegyelemből tartattatok meg. Pál egész igehirdetése nem más, mint a kegyelem evangéliumának a hirdetése. A kegyelemben az a hangsúlyos, hogy nem az ember érdeme, munkája, teljesítménye. Ez a kegyelem nem tőlünk jön, hanem Istentől, a mi Atyántól és Jézus Krisztustól. Ez a kegyelem Jézus halálában és áldozatában lett nyilvánvaló. Az Atya Jézushoz nem volt kegyelmes, hozzá a jog alapján viszonyult azért, hogy hozzánk kegyelmes lehessen.

A kegyelem szó, bennünk egy mély vágyat kell ébresszen. A kegyelem minket tulajdonképpen egy közbenjáró imádságra serkent. Bárcsak lehetne ez a kegyelem másoké is, bárcsak lehetne mindenkié. Azé is, aki ezt most még nem ismeri, aki ezt most még nem tapasztalta meg. Ugyanakkor a magunk számára is azt kérhetjük, hogy még jobban ismerhessük meg ezt a kegyelmet, még jobban munkálkodhasson az életünkben, még jobban formálja át az életünket. Azt is kell kérjünk, hogy mindvégig maradhassunk meg ebben a kegyelemben, hogy ne essünk ki belőle, hanem egyre mélyebb és hatékonyabb lehessen az életünkben.

A kegyelemhez csatolja Pál a békességet. De hát mi is a békesség? Az emberi gondolkodás szerint a béke az, amikor nincs háború. Ezt is jelenti nyilván, és nekünk ezért is hálásnak kell lennünk, különösen most, amikor pár száz kilométerre tőlünk véres háború folyik. De mi tudjuk, hogy a békesség számunkra ennél sokkal többet jelent. Mindenekelőtt összhangot, harmóniát jelent az élet minden területén. Magában foglalja az Úr minden áldását, amivel megáld minket. Azt is tudjuk, hogy ennek a békességnek nagy ára volt, a mi drága Urunk nagy árat fizetett érte: vérént ontotta a kereszten. Jézus

vére által van békességünk, mondja Pál a Római levélben. Ez azt jelenti, hogy Isten már nincs ellenünk. Ez az békesség minden értelmet felülhalad, mondja Pál a *Filippibeliekhez írott levelében*. Mert ezt nem lehet emberi ésszel megérteni. Pál börtönben van, azt is tudja, hogy nagy a valószínűsége annak, hogy onnan nem szabadul ki többé, hogy a halálos ítélet várhat rá, s mégis van békessége. Nagy dolog, hogy egész életünket ebben a békességben járhatjuk, s majd egykor bemehetünk a teljes és tökéletes békességbe, az örök nyugalomba. Mi is köszöntsük mindig így egymást: kegyelem legyen neked és békesség, drága testvérem! Ámen.

Hálaadás a közösségért

Alapige: Filemon 4–5

A köszöntés után azt látjuk, hogy Pál arról beszél, hogy mit is jelent a közösség a keresztyének között. Erről sokszor helytelenül vélekedünk. A közösséget sokszor csak nagyon emberi dolgokban látjuk. Például ha valaki beteg, akkor azt meglátogatjuk. Vagy abban, hogy egy keresztyén gyülekezeten belül jó kapcsolatok alakulnak ki az emberek között, jó légkör uralkodik. De a gyülekezetben ennél sokkal több kell hogy legyen. Nyilvánvaló, hogy a kedvesség, szívéllyesség, jó légkör is a gyülekezet lényegéhez tartozik. Nagyon fontos, hogy ha egy kívülálló belép egy keresztyén közösségbe, ott kedvességet, szeretetet, melegséget kapjon. De itt mégis sokkal többről van szó. Arról, amit a Hiszekegyben így vallunk meg: hiszem a szentek közösségét. Ez az, amit Isten Szentlelke minden keresztyén közösségben munkál. A keresztyén közösség lényege abban áll, hogy a hívők megosztják egymással hittapasztalataikat. Ez történhet például úgy, hogy istentisztelet után elbeszélgetünk az igehirdetésről, elmondjuk, hogy mi mit kaptunk belőle, milyen személyes üzenetet hordozott számunkra. Vagy elmondjuk, hogy az utóbbi időben milyen ajándékokat kaptunk az Úrtól, esetleg egy úrvacsoraszertés után megosztjuk egymással, hogy mit éltünk át ebben a bensőséges, meghitt testvéri közösségben. A keresztyén közösség azt jelenti, hogy mi nemcsak az időjárásról és az eltöltött nyári szabadságról vagy a futballmeccsről beszélgetünk egymással, hanem mindenk előtt Isten dolgairól. Hálát adunk a hitért és annak gyümölcseiért.

Ezt látjuk Pál és Filemon között is. Közöttük egy lelki, hitbéli közösség van. Pál apostol itt is, mint majdnem minden más levelében, hálát ad azért, azokért, akiknek ír. Különböző ez az ókori levélírásnak egy megszokott szabálya volt. Pál apostol igazodik ehhez, csak épp egészen más tartalommal tölti ezt meg. A pogányoknál az volt legtöbbször a hála forrása, hogy a címzett jó egészségben és rendezett, békés körülmények között olvashatja a levelet. A legfőbb az egészség, ez volt abban az időben a szólásmondás. A keresztyén ember is természetesen hálát ad az egészségért, de számára nem ez a minden, nem ez a legnagyobb. A keresztyén ember számára a legfontosabb az, amit a Heidelbergeri Káté első kérdésében-feleletében így vallunk meg: akár élek, akár halok, a Jézus Krisztus tulajdona vagyok. Ez akkor is boldoggá tesz, amikor nincs egészségem, vagy épp a börtönben vagyok, mint íme most Pál is. Épp ebben látszik meg a hit többlete. Pál nem azért ad hálát Filemonnal kapcsolatban, hogy ő egészséges, hanem azért, hogy lelkileg jól van. És ezért nem Filemonnak gratulál, hanem Istennek ad hálát. Ez nem a Filemon érdeme, hanem a hit gyümölcse, amit Isten ajándékozott neki. Pál úgy ad hálát Filemonért, hogy szüntelen emlékezik rá imádságaiban. Azt mondja: minden alkalommal hálát adok, amikor valami jót hallok rólad. Nem mintha az emberben lenne valami jó, hisz maga Pál mondja a Római levélben, hogy az emberben nincs semmi jó. De annál az embernél, aki Krisztusban van, egészen más a helyzet. Mert Krisztus megszenteli az ővét.

Ő a maga képére és hasonlatosságára újíttja meg őket. Krisztus annyira átformálja az övéit, hogy már teljességgel új teremtményé lesznek. És így, hála Istennek, a hívó emberben sok jót lehet felfedezni, megtapasztalni. Jó látni, rácsodálkozni mindarra, amit Krisztus elvégez az ő tanítványaiban. Pál mindig is Istennel hozza kapcsolatba, az emberekben fellelhető jó dolgokat. Ezért is van az, hogy soha nem embereket dicsőít, nem nekik gratulál, hanem Istennek ad szüntelen hálát. És mi is láthatjuk, sőt csodálhatjuk azt a munkát, amit Isten az emberekben végez. Például ha valaki méltósággal visel egy gyászt, ha valaki ki tud tartani egy próbában, és nem omlik össze, ha valaki egy nehéz, hitetlen, istentelen környezetben bizonyosságot tud tenni a hitéről, ha valakiről azt látjuk, hogy növekszik a hitben és ismeretben. Így ad Pál hálát Filemonért, így adhatunk mi is hálát egymásért.

Van itt még két különös dolog, amiről szólnunk kell néhány mondat erejéig. Az egyik, hogy miért mondja Pál így: hálát adok az én Istenemnek? Kisajátítaná Pál Istent magának? Szó sincs róla! Azt kell látnunk, hogy a hitben a „mi Atyánk” és az „én Istenem” összetartoznak. A hit egyfelől közösségi áldás, de nagyon személyes dolog is. Én személyként hiszek Jézus Krisztusban, de ugyanakkor hit által az Isten nagy családjának a tagja is vagyok. Vannak testvéreim az Úrban. Ezért nem helytelen, ha ezt mi is így mondjuk. A mikor Bill Clinton amerikai elnök hazánkban járt, így búcsúzott el országunk népétől: „Az én Istenem áldjon meg benneteket.” A második dolog, hogy Pál Filemont név szerint is emlegeti Isten előtt. Pedig Pál mennyi emberrel volt kapcsolatban. Mennyi nevet kellett Pál emlegetsen imádságaiban! Micsoda imalistája lehetett Pálnak, akiket mind név szerint elsorolt Isten előtt! Mennyi időt tölthetett imádságban, hogy annyi embert fel tudott sorolni. Ismerek egy kedves lelkipásztort, aki 600 lelkes gyülekezetben szolgált, s vasárnap kora reggel minden családért név szerint imádkozott, hogy jöjjenek el a templomba, és nyíljon meg szívük az evangélium előtt.

Ezek után lássuk meg, hogy miért ad konkrétan hálát Pál Filemonért? Pál sok jót hallott Filemonról, valószínűleg beszélt gazdájáról. Pál itt hálát ad Filemon szeretetéért és hitéért. Érdekes ebben az, hogy Pál máskor mindig a hitet említi először, s csak azután a szeretetet, de itt a szeretet áll elől. Ez nyilván azért van, mert még nagyon sok szó lesz a szeretetről az Onézimosz visszafogadása s a neki való megbocsátás kapcsán. Nyilván, hogy a helyes sorrend az, hogy először a hit s utána a szeretet. Először hiszünk, s ennek nyomán Isten szeretete kitölteti a szívünkbe a Szentlélek által. A kettőt persze nem lehet elválasztani egymástól, ahol hit van, ott szeretet is van, s igazi szeretet pedig nem lehet hit nélkül. A szeretetben pedig nem lehet elválasztani az Isten és felebarát iránti szeretetet. Filemon szereti Istent, és ezért szereti az övéit is, és szeret egyáltalán minden embert.

Erről a szeretetről pedig lehet beszélni. Elmondhatjuk egymásnak, hogy én Krisztusban szeretlek téged. El lehet mondani, hogy a szeretet boldoggá tesz minket. Mi olyan hajlamosak vagyunk arra, hogy mindig csak a rossz dolgokat mondjuk el egymásnak, hogy mindig csak kritizáljuk egymást, hogy mennyi minden nincs jól az életünkben. Még a keresztyén közösségekben, a gyülekezetekben is mindig csak a sok hiányt, fogyatkozást látjuk ahelyett, hogy próbálnánk meglátni azt, hogy mennyi jó dolog van gyülekezeteinkben, közösségeinkben. Tanuljuk meg Páltól, hogy lehet egymásról jót mondani, egyre több jót. Elmondhatjuk egymásnak, hogy: én tudom, hogy benned sok szeretet van, hogy te szolgálsz, hogy te még áldozatokat is kész vagy hozni az Isten ügyéért, országa építéséért. Az ilyen dicséret helyénvaló és Ige szerinti. Az ilyen dicséret nem tesz gögössé, hisz mi nagyon jól tudjuk, hogy minden Istentől van, mindent Ő végzett el bennünk kegyelme és Szentlelke által, és mindenért az övé a dicsőség. Sőt ez még alázatosabbá tesz minket, és elmélyíti egymással való közösségünket.

Adja Isten, hogy legyen a mi gyülekezetünkben, keresztyén közösségeinkben is miért hálát adni. Legyen igazi közösségünk Istennel és egymással is! Ámen.

Együtt részesedni a hitben

Alapige: Filemon 6–7

A múlt alkalommal láttuk, hogy Pál hálát ad Filemonért. De most továbbmegy, és közbenjár Isten előtt érte. Mit kér Istentől Filemon számára? Hát azt, hogy a hit legyen hathatós, erőteljes az ő életében. Hogy nyomában fakadjanak jó cselekedetek, alakuljon ki egy megszentelt élet. Itt Pál a hit közösségéről, görögül „koinonía”-járól beszél. Pál számára a közösség egy nagyon fontos fogalom. Ez a szó csak háromszor fordul elő az Ószövetségben, tizenkilencszer az Újszövetségben, amiből tizenháromszor a Pál leveleiben. A közösséget így lehetne más szavakkal körülírni: közösen részesülni valamiben. Együtt tagjai lenni a Krisztus testének. Együtt részesedni az evangéliumban, a szolgálatban, a Jézus szenvedéseiben. A hitben való közösség nemcsak annyit jelent, hogy ugyanazt hisszük, ugyanaz a hitvallásunk van, hanem sokkal inkább azt, hogy a hitet megosztjuk egymással. Pál azt kéri Filemon számára, hogy ő hathatósan tudja megosztani hitét másokkal. Mit jelent ez a gyakorlatban? Mindenekelőtt, hogy a hit nem egy magánügy. A hitet nem lehet egyedül megélni, gyakorolni. A hit lényegéhez tartozik, hogy meg kell osztani másokkal, és ebből mindig áldás származik, ez mindig jó gyümölcsöket terem. A hit megosztása kettős áldást hordoz magában: aki a hitet másokkal megosztja, annak erősödik, elevenedik a hite, akivel pedig megosztják, annak gazdagodik, mélyül a hite.

Miben szeretné Pál a Filemon hitét meglátni? Mindannak a jónak a megismerésében, ami Krisztusért van mibennünk. Ebben a megismerésben benne van a megtapasztalás is. Mit ismerünk meg? Mindazt a jót, ami Krisztusért, Krisztus által van bennünk. Itt azokról a jótéteményekről van szó, amiket mi Krisztustól kapunk. Mit ért Pál ezek alatt? Hogy kell ezt értenünk? Mi nagyjából így gondolkodunk: Krisztusnak sok kincse van, ebből kb. húsz százaléka az enyém, vagyis nekem húszszázalékos részesedésem van a Krisztus jótéteményeiben.

De ez nem helyes látás és meggondolás. Mert mi vagy Krisztusban vagyunk, vagy pedig Krisztuson kívül. Ha Krisztuson kívül vagyunk, akkor még egy fél százalék sincs bennünk Krisztusból. Akkor az a megoldás, hogy azonnal jöjj Krisztushoz, menekülj Krisztushoz. Kérjed Őt, hogy fogadjon magáévá, szakítson ki téged a Sátán markából. Ha pedig Krisztusban vagyunk, akkor százszázalékosan részesülünk Krisztus ajándékaiban. Aki Krisztusban van, új teremtmény az, nincs már semmi kárhozzátásuk azoknak, akik Jézus Krisztusban vannak. Az igaz, hogy mi nem vagyunk teljes tudatában, illetve nem vesszük teljességgel igénybe Krisztus gazdagságát. De ebben növekedhetünk. Egyre többet tehetünk magunkévá a Krisztus gazdagságából. Egyre jobban megértjük ígéreteit, egyre jobban birtokba vehetjük azt a drága örökséget, amit Krisztusban nyertünk. Sajnos Istennek sok olyan gyermeke van, ki szegényen él, bár gazdag lehetne Krisztusban. Az ilyenek irigykedve néznek olyanokra, akikről úgy látják, hogy sokkal többjük van lelkieben. Az ilyenek sokkal előbbre jutottak a hitben – gondolják. Azért ez nem egészen így van, mert mindenki, aki Krisztusban van, gazdag ember lett, csak lehet, hogy még nincs tudatában, vagy nem így éli meg ezt. Minden jó a tied, mondja Pál Filemonnak, s te arra igyekezz, hogy ezeket hasznosítsd, kamatoztasd, növeld az életedben!

De hogy lesz a hit hatékony? Hát úgy, hogy megosztjuk másokkal. Amikor a hit kincseit másokkal megosztjuk, az minket is gazdagít. A hit hatékony lesz, s ez cselekedetekben, valóságos dolgokban látszik meg. S ez már tulajdonképpen a közösség áldása. Másoknak elmondhatjuk, hogy mit jelent nekünk a hit és az Úrral való közösség. Így lesz a hit hatékony bennünk és másokban is. Képzeljük most el, hogy a kolossébeli gyülekezet kis közössége ott ül a Filemon nagy házában egyik tágas szobájában. Filemon bizonyosságot tesz arról, hogy őt hogyan ragadta meg az Úr, hogyan jutott hitre, miként

újult meg az élete. Elmondja, hogy az üzleti életben is megtapasztalta Isten áldását. S hogy ő jövőjét is Krisztus kezébe tette le. S miután ő ezeket elmondta, felszólítja a többieket is, hogy a maguk rendjén ők is osszák meg a közösséggel megtapasztalásaikat, hitük kincseit a testvérekkel. És azok is elmondják, s így együtt gyarapodnak, egymás hite által épülnek. Együtt örülnek, hogy ismerhetik Krisztust, s hogy általa annyi gazdagságnak a birtokába jutottak. Hálát adnak azért, hogy a hit ennyire hatékony lehetett az életükben, mindennapi cselekedeteikben.

De itt van a Filemon életének már a konkrét gyümölcse is, hisz azt mondja Pál: sok örömünk és vigasztalásunk volt szeretettedben, mert a szentek szíve felüdült általad, testvérem. Pál itt nyilván a Filemon életének egyik konkrét cselekedetére utal. Filemon is nagyon jól tudja, hogy Pál mire gondol. Mi sajnos ezt nem tudjuk, csak sejtjük. Valószínű arra gondol, hogy Kolossében és környékén nemrég nagy földrengés volt, s Filemon a bajba jutott embereken segíthetett. Azt gondolhatjuk, hogy hathatós anyagi segítséget nyújtott a testvérek házainak újjáépítésében. Neki Isten sok anyagi jót adott, s ő tudta, hogy szent kötelessége ebből másokon segíteni. Tudta, hogy ő csak sáfár, minden az Istené, Ő rendelkezik vagyonával is. Így sok gyülekezeti tag megvigasztalódott és megnyugodott a hirtelen rájuk tört bajban. Pál ezt nagy örömmel vette tudomásul. De van egy olyan feltételezés is, hogy Filemon látogatta a kis-ázsiai gyülekezeteket, és nekik is sok mindenben segített. Nem tudjuk pontosan, hogy mit tett. Nem is ez a lényeg. Hanem az, hogy örömet, vigasztalást, segítséget tudott adni másoknak.

S ez a mi életünkben is megtörténhet. Mi is tudunk örömet szerezni, mi is meg tudunk vigasztalni valakit, mi is áldássá tudunk lenni mások életében. Ha nekünk Isten anyagi javakat adott, akkor azokat adhatjuk tovább, de ha lelki kincseink vannak, akkor azokat kell másokkal megosztanunk. Mindenkinek van valamilyen kincse, gazdagsága, amivel szolgálhat testvéreinek. Nyilván ezt meg kell látni, s ki kell bontakoztatni életünkben, gyülekezetünkben.

Pál ezzel már mintegy készíti is Filemont a hit egy újabb cselekedetére, amire most lesz szükség, hogy tudja Onézimuszot visszafogadni, de erről majd következő alkalommal fogunk beszélni. Addig is azt kívánom nektek, hogy tudjuk hitünket egymással megosztani, tudjunk vigasztalni, felüdíteni másokat a Krisztus gazdagságával. Hogy érettünk is lehessen hálát adni, hogy lehessünk mi is áldássá ott, ahová Isten helyezett minket. Ámen.

(Az igehirdetési sorozatot R. van Kooten *De kortste brief* című könyvének felhasználásával írtam.)

A Genezáret partján

(Lelkigondozói rovat lelkipásztorok részére)

Vörös Éva

Budapest–Kolozsvár

Az áldás parancs

Alapige: 1Péter 3,9

Vannak két lábon járó átkok. Ilyen a szemközti szomszéd skizofrén lánya. Azokon a napokon – és ezeknek se szeri, se száma –, amelyeken elgurul a gyógyszer, és a csatornába szívódik fel, egész nap üvöltözik artikulálatlan hangon, eltorzult arccal rikácsol. Mindezt nem otthon teszi, hanem kinn az udvaron, lehetőleg olyan helyen, hogy minél több szomszéd nyugalma zavarja. Nem venném magnóra, mit gondol ilyenkor az éjszakai műszakból hazaért, hullafáradt munkásember, akit minduntalanul felriaszt álmából. Csak az Úr Isten a megszámlálója azoknak a sóhajoknak, amelyek a földszinti özvegyasszonyból szállnak az égre, akinek az ablakpárkányára teszi kifogyhatatlan kávéját és cigarettáját, és onnan üvöltözik mobilján valakivel, aki valószínűleg már régen nincsen vonalban. Mert azok mi vagyunk, különösen nyáron. Persze neki papírja van arról, hogy bolond, s nincs más hátra, mint hogy a környezete, ha átkozódva, hát átkozódva, cipelje ezt a terhet. Hosszan fogalmazhatom egy átkos élet mibenlétét, aminek nincs is vége. Még meg sem említettem a részeges apát, a férjét megcsaló adminisztrátort, a menyét kikészítő anyóst és a felnőtt gyermekének parancsolgató apát vagy a csekély örökséget elpereskedő gyerekeket. Bőséges a mintatára a még csak el sem rejtőzködő átokéletűeknek.

De vannak született áldások, akiknél a tekintetünk önkéntelenül is angyszárnnyak után kutat, mert ezek a lények olyan kedvesek, segítőkészek, egyszerűen angyaliak. Egy édesanyának a lánya elköltözése lelki mélyrepülést okozott. Másik városba ment egyetemre, s ezt ő szabályosan meggyászolta. Mert ez a gyermek születése pillanatától fogva az ő számára semmihez nem hasonlítható áldás volt. Más anya alig várja, hogy a csecsemője elszunnyadjon, hogy végezhesse a munkáját. Vele ezt fordítva történt: leste, mikor ébred már föl a gyermeke, hogy gyönyörködhesen benne, hogy foglalkozhasson vele. Nincs az a szerelem, amely hasonlítható ahhoz az örömhöz, amit a vele eltöltött idő jelentett az anyának.

Ha elfogadjuk, hogy vannak született áldások és két lábon járó bosszúságok, akkor itt a nagy kérdés: Átjárható-e a két tábor? Átokgyakornokokból hogyan válhatunk áldásközpontú vagy egyszerűen csak áldott életűekké? S ha lehetséges a táborváltás, akkor vajon az csak negatív irányban történhet? A mitológia gazdag tára az angyali aláhullásoknak. Lucifer státusát is ismerjük: bukott angyal. Egyszerűen azzal tisztában vagyunk, hogy különös becsben kell tartanunk az angyallá sikeredetteteket, hogy ne túl gyorsan kelljen csalódnunk bennük, de a nagy kérdés, átjárható-e a két tábor mindkét oldalról. Kifényesedhetnek-e a besötétedett életűek? Vagy egyszerűen lehetnek-e ők is tagjai a szürke többségnek? Hogy ne mondjam: megjavulhatnak-e?

Péter apostol szerint az átjárás az átokból az áldásba lehet akár egy mondat is, amely a besötétedett szívünkben Igévé fényesedik. Szerinte ugyanis létezik egy túlnani hagyatéki tárgyalás, amire mi is hivatalosak vagyunk. Ahol tetszik, nem tetszik, ránk is vár egy örökség. Ez nem a vér szerinti, a szüleinktől kapott átkos hagyatéka, nem a tagjainkba írott ellenerő, amely szüntelenül szembeszáll Isten akaratával, hanem a nevünkre

letétbe helyezett áldáscsomag. Nem rózsaszínbe burkolt, „mindig minden oké”, nem a könnyű élet és a sikerhalmaz. Nem, ez másvalami. Áldástudat. Amint hozzáférünk, rögvest örökségütközetek színterévé válik az életünk. Melyik az erősebb? Az atyáktól örökölt, vér szerinti átkos vagy áldáselhívás? Az, amikor rendelkezünk valamiféle olyan felülről ihletett belső képpel, hogy a végén majd jóra jönnek ki a dolgaink, még akkor is, ha pillanatnyilag még a mélységeik alját sem látják. Az áldástudat nem mindig képes kikerülni a bajt, sőt olykor éppen hitünk miatt kerülünk bele. Mégis valamilyen titkos módon éppen a nehézségeink közepette tehetünk szert erre a túlnani erőre. Az áldástudat többnyire keresztút. A velem vándorló túlnani mássága miatti szenvedés. Egyfajta transzcendens egyeztetéskényszer. A „mindazonáltal ne úgy legyen, ahogyan én akarom” alázata. De ez egyben egyfajta áldásjogosultságot is jelent.

Jóllehet nem vagyunk angyalok, és nem is hiszünk a fekete-fehér világban, mint áldástudatúak mégis képesek vagyunk a fényességet is meglátni akár a tapintható sötétségben is. Sőt nehézségeink közepette még akár másoknak is kölcsönözhetünk mennyei örökségünkből. Mert ilyesmihez nem pénzért lehet hozzáférni. De Igéből kapható és adható. Lehet bátorságunk ezzel a portékával még akár a két lábon járó átkokat is megkönyékezni. S de jó, hogy nemcsak az átok fog, de legalább annyira rabul ejthet az áldás is. Különösen, ha péteri hivatástudattal osztjuk!

Most pedig itt az idő tükörbe nézni! Vajon nem éppen én hallgatom el a mentálisan zavart szomszéd, a csalfa adminisztrátornő s a részeges apa elől, hogy áldásörökös? Vagy rájuk már nem futja az áldástudatomból? Hiszek, Uram, de légy segítségül az én hitetlenségemben! Ámen.

Imádkozom családomért

Köszönöm Uram, hogy szülővé tettél, hogy életem által hatással legyek a következő nemzedékre is. Kérlek, segíts, hogy gyermekeim előtt olyan példa lehessen, akire büszkék lehetnek, ha felnőnek! Áldj meg, Uram, féltőn szerető szívvel, hogy védelmezni és óvni tudjam őket és segíts, hogy tudjak számukra teremteni egy vidám és szerethető otthon! Segíts, hogy sose legyek türelmetlen meghallgatni őket, hanem inkább megerősítek őket abban, hogy mennyire értékesek és fontosak számomra! Az Úr Jézus nevében, kérlek, hallgass meg engem! Ámen!

*

Úr Jézus! Köszönöm, hogy Te mindhalálig kitartottál értem. Kérlek, segíts, hogy én is mindvégig hűséges tudjak lenni szereteteimhez, és sosem adjam fel őket! Köszönöm, hogy a Te kezéd messzebbre ér, mint az én hitem. Kérlek, segíts, hogy én is kitartóan tudjam szeretni családom minden tagját! Áldj meg Uram, hogy a szeretetet ne csak emlegetsem, hanem meg is tudjam élni a gyakorlatban! Ámen!

Dr. Gál Imre presbiter

(Presbiter, 2015. március-április)

Alkalmi prédikációk

Esketési igehirdetés

Székely Levente

Tordalag

Isten szeretetének méretei

Alapige: Efézus 3,14–21

Kedves vőlegény és menyasszony testvérem!

Számomra is rendkívüli alkalom ez a mai. Elsősorban azért, mert első esketéseme ebben a templomban. Istentiszteleti szolgálatot már sokszor végeztem, mióta itt szolgállok, de esketési szolgálatot még nem. Más az istentiszteleti és más az esketési beszéd. Minden ilyen alkalommal a lelkipásztornak is át kell éreznie újra és újra, hogy mit jelent a házasság szentsége. Nem könnyű most beszélni előttetek, hiszen minden elhangzott szavamért, minden tanácsként hangzó felszólításomért utólag felelőssé tehetek. Az alkalom pedig megkívánja, hogy annak ellenére, hogy nem ismerlek titeket személyesen, a legszemélyesebb dologról, a házasságról beszéljek nektek. Azt szoktuk mondani, hogy a beszéd a gondolatok formába öntése. De a beszéd lényege a hatásában van. Mit mondhatnék nektek én, aki alig ismerem az életeteket a maguk sajátos örömeivel és bánataival együtt. Mit lehetne mondani, hogy úgy beszéljünk ilyenkor, hogy benne legyen abban a múlt, a jelen és a jövő? Ilyenkor biztosan megrohannak az emlékek. Ez a templom, ezek a padok ugye mennyi mindenre emlékeztetnek? Talán itt kereszteltetek, amire nem emlékezhettek, de ha itt konfirmáltak, akkor sok szép emlék maradt bennetek. Innen indultok most e mai napon. Innen, ahol felnőttek. Most elmentek innen, egymást választva. Tudom, hogy nem most választottatok. És remélem nemcsak érdek szerint választottatok, mert úgy jaj lenne néktek. Most nyer értelmet az a választás, amellyel egymást szeretetre választottátok. Isten előtt álltok, hogy megáldhassa indulásotokat. Ez adja a jelen pillanat ünnepélyes egyediségét.

A házassági eskütétel egy olyan mérőföldkő életetekben, amely mellett most pillanatra megálltok. De ne csak mérőföldkő legyen, hanem útjelző tábla is, amely megszabja további életetek irányát. Ezt az irányt nem szabad elvéteni, mert ide már nincs többé visszaút, hogy innen kezdhessétek újra, ha elrontottátok. Vigyázzatok, ne tévesszétek el az irányt, mert sok házasság indul helytelen irányba. Bizonyára sokszor kimondtátok már egymásnak azt, amit ma itt Isten színe előtt készültök kimondani: „**Szeretem!**” Tűz van ebben a szóban, vigyázzatok rá, hogy ki ne aludjon, mert ha ez kialszik, akkor idegen, emésztő tüzek lobbannak helyette, a féltékenység, a szeretetlenség és az önzés emésztő lángjai...

Kimondjátok ma azt is: „**vele megelégszem**” Igyekezetek majd úgy szeretni egymást, hogy társatok elégedett lehessen azzal a szeretettel, amelyet rajtatok kívül senki meg nem adhat a másoknak.

Mi, akik ma itt állunk, mindannyian szeretnénk jókat kívánni nektek, de azért, hogy közös utatok irányát el ne tévesszétek, csak imádkozni tudunk. Imádkozni, mint szülők, akiknek könnybe lábad a szeme az emlékezéstől, hiszen felneveltek, vigyáztak reátok. Imádkozni mint testvérek, imádkozni mint barátok. Imádságban „meghajtani térdeinket” az Atya előtt, miként Pál írja – úgy, hogy ez az imádság ma érettetek szóljon. Vigyázzatok ti is egymásra, mert ezentúl megszűnt a különálló élet, egyik fél sem lehet

boldog a másik nélkül, de egyik fél sem szenvedhet egyedül, magára hagyottan. Vigyázzatok, mert Isten dicsőségét gazdagítjátok, ha szépen éltek. Ő e mai napon rátok bízta az ő dicsőségének egy darabkáját. Növeljétek azt, hogy életek olyan legyen, mint a harangok hangja, összecsengő, Isten dicsőítésére hívogató.

Pál itt így fogalmaz: *hogy lakozzék a Krisztus hit által a Ti szívetekben*. Krisztus nemcsak azt akarja, hogy majd egyszer bejussatok az örök életbe, hanem azt szeretné, hogy már itt, a földi életben boldogok legyetek. A boldogság a lélek állapota, nem kelen a külső dolgoktól függővé tenni. Attól függ, ami a szívetben van, mert az velem jön mindenhová. Aszerint vagyok boldog vagy boldogtalan, hogy mit hordozok a szívetben. Nagyon sok boldogtalan házasság van, mert nem fordítanak gondot a lélek ápolására. A lélek egy nagy dobozhoz hasonló, amit beleteszünk, az van benne. Ne csak a gondokat, ne csak az élet bajait, problémáit, hanem Isten Igéjét is hagyjátok belehulani lelketekbe, hogy amikor hazamentek otthonotokba, és kiűrítitek a lelketeket, ne a durvaság, az idegesség és a zaj kerüljön elő, mert az elűzi a boldogságot. Az ember sokat költhet testi dolgaira, de ha a lelkét nem gondolja – boldogtalan. A rendezett szív, a kiegyensúlyozott lélek, a szép élet titka az, amit az apostol itt így fejez ki: Krisztus legyen a Ti szívetekben, Krisztus legyen közöttetek!

Mit üzen az Ige?

1. Erősödjetek meg a belső emberben!

Isten tudja, hogy emberek vagytok. Tudja, hogy haragudni is fogtok egymásra. Ám haragudjatok, de ne vétkezzetek, a nap le ne menjen a ti haragotokon – ez is apostoli intés. A belső emberben megerősödni azt jelenti, hogy a haragnak szeretettel ellenállni. Ha szálla megy az ujjunkba, és nem húzzuk ki, befertőződhet, nagyobb bajt okozhat. Ilyen szálla minden harag, minden bántás, ami a belső embert bántja. Szállát szúrok a másik lelkébe. Aztán összegyűl a sok apró kis harag, és ha idejében ki nem húzzuk, bajt okoz. Mindig siessetek a bocsánatkéréssel. Ne hagyjátok megoldatlanul, mert elraktározódik, és akkor jön majd elő, amikor nem is gondoljátok. Az esküszöveg középpontjában ez a szó áll, „szeretem”. A szeretet forrása és egyetlen igazi lehetősége Istennek és Jézus Krisztusnak szívetekbe zárása. Ettől erősödik meg a belső emberetek.

2. Építetek szeretetalapot!

Házasságra készültök. E szép magyar szavunkban benne van a „ház” szó. Ne felejtétek, hogy nincsen fa gyökér nélkül, mint ahogy nincsen ház sem alap nélkül. Legyen az alap a szeretet. Ragyogjon be házasságotok ablakán a szeretet napsugara. Kedves menyasszony testvérem, te leszel a háziasszony. Lelki értelemben is. Éppen ezért vigyázz arra, hogy házad asztalának legfőbb terítéke az Isten szerinti szeretet és világosság legyen, amely fényt áraszt a sötét estéken is! Mert lesznek majd sötét esték is. Minden házasságban vannak. És fújni fog a gondok szele, és szükség lesz gyökérre. Szükségeitek lesz a szeretetben meggyökerezett családi életre. A szeretet a gondok között csak mélyül, de ahol nincs, ott sajnos nincs, aminek mélyülnie. Aztán az ágak is jönnek, a gyerekek, akikkel majd megáld titeket Isten. Őket is rá kell helyeznetek az alapra.

3. A közösségben értsétek meg Isten jóvoltának méreteit!

Isten nem akar magatokra hagyni benneteket. Barátok nélkül csak páros magányban élnétek. De vigyázzatok, a „szentek” közül válasszatok, ahogy az Ige szól, „hogy megérthessétek minden szentekkel egybe” azt, ami eddig is követte életeket, az Isten jóságának végtelen méreteit. Sok minden befér Isten jóságának végtelen méreteibe. Befér egy élet a maga minden gondjával, örömeivel. Mert az élet a földön rövid. A percek – mondjuk – jelentéktelenek. Nem számoljuk őket. Pedig percekből tevődnek össze az

órák, napok, évek. Vigyázzatok minden percre, mert a percekben van az élet! A boldogságnak csak pillanatai vannak. Becsüljétek meg minden együtt eltöltött percet mint Isten ajándékát! Ne az évektől várjátok a boldogságot, mert percekben lesznek az évek boldog részei. A percek az idő „szívdobbanásai”, számlálatlanul elétek hulló gyöngyszemek. Ne töltsétek el őket értelmetlenül. A templom közelében maradjatok! A templomból indultok el ma az élet felé, az Ige és a közösség fontos lelki életetek alakulásában. Maradjatok meg a közösségben, hiszen a templomba járó családok mindig boldogabbak.

4. Krisztus minden értelmet felül haladó szeretetét megismerve teljesedjétek be az Istennek egész teljességéig!

Az értelem sokszor megtorpan, de ne kételkedjétek, Krisztus szeretete minden értelmet felülhalad. Ahogy a bűnös asszonyét vagy a tagadó Péterét. Ők sem értették, de mégis kapták a bocsánatot. Szép küldetés felfedezni Krisztus szeretetét. Út a teljesség felé. Az esküteletek Isten előtt hangzik el hamarosan. Ezentúl olyan módon szeressétek egymást, hogy egyszer Előtte kell majd elszámolnotok arról, hogyan éltetek. Ez a földi élet az örök élet előszobája, és ti most nemcsak a földi életre indultok. Úgy indultok, mint a tanítványok, akiket kettőnként küldött ki Jézus Krisztus, hogy hirdessék az ő szeretetét. Így küld ma benneteket is a teljesség felé, hogy vigyétek az ő szeretetét, nemcsak a magatok, hanem a gyermekeitek, hozzátartozóitok számára is. Amikor a tanítványok visszatértek annak örülnek, hogy az ördögök is engedtek a Krisztustól kapott hatalomnak. Jézus figyelmezteti őket: Ne annak örüljétek, hanem annak, hogy a ti neveitek fel vannak írva a mennyekben. A ti nevetek is fel van írva. Eddig is fel volt, de máttól másképpen van felírva. Mondhatnánk talán, hogy egymás mellé. És nemcsak a kutyfalvi egyházi anyakönyvben vagy a házasságlevélben lesz így e mai naptól, hanem a legfontosabb helyen – Istennél – is. Felelősek vagytok ezután egymásért.

Ezeket bízza rátok ma Isten mint áldást, de mint feladatot is. Ő az, aki megadhatja a boldogságotokat, de azt akarja, hogy ti is munkálkodjatok érte. Mint a gabonaföldek esetében. Ő adja magnak az életet. A munkásé a szántás, a vetés munkája, de az életet, a növekedést csak Isten adhatja. Növekedjétek, teljesedjétek be az Istennek egész teljességéig. Adja Isten, hogy tudjátok úgy élni, hogy nevetek benne maradjon az élet könyvében, és abból soha ki ne töröltessék! Ámen.

Temetési igehirdetés

Demeter Zoltán

Havadtő

Ő megsebez, de be is kötöz

Alapige: Jób 5,17–19

Nincs szebb érzés a világon, mint amikor egy édesanya vagy egy édesapa, de legsebbe, mikor mindkettő a jövődöt tervezve gyermekéért imádkozik.

Nincs szomorúbb, fájóbb érzés, mint amikor ugyanezek az imádkozó szülők gyermekük koporsójára hullatják könnyeiket.

Ez a tiszta, imádkozó érzés töltötte el ezeknek a szülőknél is a szívét, akik most idejöttek gyermekük koporsójára hullatni könnyeiket. Ifjúvá nőtt ötödik gyermekükről is boldogan álmództak, a jövődjét tervezgették, s íme, most fájó érzés szaggatja szívü-

ket a koporsó mellett, melyben gyermekük pihen. E fájó érzés a mi szívünkben is megpendít egy húrt, bennünk is felzokog a fájdalom.

– Van, akinek szívében felszakad egy régi seb, melyet akkor okozott a halál, amikor az ő gyermekét is elhívta az Úr.

– Van, aki ifjú szívvel arra gondol, hogy talán egykor fölötte is így fognak zokogni a szülők.

– Van szülő, aki fájdalomtól elszorult szívvel imádságot rebeg Istenhez, hogy a szeretett gyermekét őrizze meg.

Mindezekhez a fájó szívű emberekhez szól most Istennek Igéje. A fájdalom könnyeit letörölve próbálunk az Igére figyelni és Isten vigasztaló erejét abban megtalálni. „Boldog ember az, akit Isten megdorgál”, de ezután sem utálja meg Istent, hanem imádkozó szívű gyermeke marad neki. Ez az az Ige, amelyről három nappal ezelőtt itt erről a szószeréről prédikáltam, próbáltam erősíteni a lelkeket, hogy a megpróbáltatás idején se forduljanak el Istentől. Ez az Ige az, mely akkor ennek az édesanyának a lelkéig hatolt, pedig még nem tudhatta, hogy Isten megpróbáltatása épp az ő családjára fog lesújtani. Akkor még nem is gondolta, hogy Isten az ő legifjabb gyermekét fogja tőle elszakítani. Íme, egy pár nap múlva már ő lett falunk legmegpróbáltabb lelke. De nemcsak ő, hanem mindannyian. Mindannyiunkban a fájdalom sebei törnek fel, amikor azt látjuk, hogy egy ifjú ilyen hamar el tud távozni közülünk. Tudjuk, hogy milyen hirtelen jön a vég, az elmúlás, a halál a mi emberi életünkben, de amikor azt látjuk, hogy egy ifjú élet távozik el közülünk, akkor méginkább érezzük azt, hogy mi, emberek mennyire semmik, mennyire tehetetlenek vagyunk az isteni erővel szemben. Fáj egy ifjunak a halála, mert tudjuk azt, hogy mennyi terv, mennyi remény, mennyi vágy, mennyi akarat, mennyi életerő volt benne. Itthagyni azt az életet, mely annyi mindent ígért neki. Attól, aki rossz napokat ért egész életében, aki sokat szenvedett, betegeskedett, aki elfáradt a küzdelemben, aki már érett gabonaszál volt, attól könnyebb elválni. De attól, aki még az életből csak keveset látott, aki vágyakozott az életre, a szerelemre, a házáséletre, attól nagyon nehéz megválnunk. Mi azt szeretnénk, hogy csak a fáradt menjen el, az ifjú maradjon, de íme, másképp határoz az Úr. Hány idős várja a megváltó halált, imádkozva: Vedd el, Uram, az életemet – elég volt! És hány ifjú imádkozik betegágyán: Ne, Uram, ne vigy el még engem! Mindez hiába, napról napra halnak meg az öregek mellett fiatalok is, bánatot hagyva szüleik számára. Elhunyt testvérünknek nem volt ideje imádkozni az életért. Mint heves szélvihar jött a halál, pedig sem ő, sem más nem gondolt rá. Ő, hogy tervezgetett, hogy építgette jövődjét. Tervezte, hogy visszafizesse, meghálálja szüleinek az eddigi segítségét, szorgalmával, munkájával, tervezte, hogy elindul az önálló családi élet útján egy leendő segítőtárrsal. Igen, így akart haladni szülei nyomdokában munkával, tisztelettel és becsülettel. A szülők is azt gondolták, hogy mindez így lesz. Imádkoztak ezért a boldogságért, a halálra nem is gondolva. Hirtelen a szorgalommal végzett munka teljesítése közben jött a vihar, s hiába szaladtunk, hiába próbáltunk mindent megtenni, az Úr határozatát mi megváltoztatni nem tudtuk. Ó, Isten, milyen kifürkészhetetlenek a te utaid, milyen nehéz ajkainkon elnémitani a panasz szavait! De nem tehetünk egyebet, belenyugsunk Isten akaratába, mert az Úr akarta így. Jób szavaival „az Úr adta, az Úr vette el” Még egyszer figyelmeztet az Ige: a Mindenhatót, aki megpróbál titeket, meg ne utáljátok „mert ő megsebez, de be is kötöz, összezúz, de kezei meg is gyógyítanak” Megsebezett titeket, hozzátartozókat, de hiszem, hogy meg is gyógyít, be is kötöz mindannyiunkat. Nem hagy magunkra, hogy sebeink közt fetrengjünk, szenvedjünk, elvérezzünk. Vigasztal bennünket életünk hátralévő minden napjában. Vigasztaljon meg titeket is a Mindenható, adjon erőt nektek, hitet, hogy hitben megerősödve mondhattok el Jób szavait.

Bánatos szülők! Ti boldogságot kértetek fiatok számára, imádságokat meghallgattátok az Úr, és örök boldogságot adott neki. Tudom, hogy nem így akartátok, de vajon jobb lett volna az, amit ti kértetek? Honnan tudjátok, mi várt volna rá vagy az ő családjára? Ezt az Úr tudja egyedül. Az Úr, aki bekötöz titeket, és meggyógyít továbbra is, adjon erőt nektek többi gyermeketek és unokáitok neveléséhez!

Bánatos testvérei! A ti testvéretek keze, melyet annyit fogtatok, kicsúszott kezezetekből. Mennyit vigyáztatok rá kisgyermek korában, hogy semmi baj ne érje őt. Íme, Isten kezét kivette a ti kezezetekből, de hiszem, hogy kinyújtotta feléje Krisztus gondviselő kezét. Szorítsátok magatokhoz ti is ezt a kezet, és akkor meg fogjátok érezni, hogy általa minden fájdalom enyhül.

Bánatos ifjúság, jó barátok! Majd ha életetek napjait örömben töltitek, ha mulattok, ha táncoltok, emlékezzetek meg róla, hogy ő is szerette mindezeket, és szeretne most is köztetek lenni. De emlékezzetek meg az Uról is, aki így figyelmeztet: „Örvendezz, ifjú, a te ifjúságodnak idején, de ne feledkezz meg, hogy mindezekért egykor felelősségre von.”

Bánatos munkatársai! Amikor szorgalommal végzitek munkátokat, amikor örvendeztek munkáitok eredményeinek, a sikereknek, akkor jusson eszetekbe az egykori szorgalmas munkatárs, aki immár nincs többé köztetek, kinek az Úr földi boldogság helyett mennyei boldogságot adott!

Végtisztességet tévő gyülekezet! Elhunyt testvérünkötől mindannyian vegyünk búcsút azzal a reménységgel, hogy egykor meghallja a naini ifjút feltámasztó krisztusi szavakat: „Ifjú, néked mondom, kelj föl!” A feltámadás reményében búcsúzzunk: Isten veled! Isten velünk! Ámen.

Versek Péter apostolról

Vas István

Kakasszó

Kardját, mellyel a főpap szolgájának fülét
Levágta hetvenkedve – elhajította rég.
Már csak ketten maradtak: János meg ő maga.
Körül füstélyos örök, kihűlő éjszaka.

A főpap kapujában megállt és remegett.
Az udvaron a szolgák megraktak nagy tüzet.
János, a könnyű János már bejutott előbb
S kiszólt az őrizőknek, hogy engedjék be őt.

Egy szolgáló kaput nyit s ránéz, amint belép,
Meglátja zavarát és vidéki külsejét.
„Ez is a Názáreti embere! Mind ilyen”
S ő szól: „Kiről beszélsz te, asszony? Nem ismerem”

A tornácon, poroszlók és vallatók között
Meghallja ezt a Mester, a megvert, leköppött,
És gyulladt szemhéja mögött lobog a láz:
Még mennyi kínhalál jön, még mennyi vallatás!

A tűzhöz odakullog, kezét melengeti.
Egy papi szolga látja és odaszól neki:
„Azok közül való vagy, hiába tagadod”
Mellére ütve mondja: „Ember, nem, nem vagyok”.

És tudja fenn a Mester, hogy elvégeztetett,
S föléje hengerítik az irdatlan követ.
És görgetheti félre, nem másul a jövő:
Lesz Törvény, Főpap, Egyház, és kő és újra kő.

És megszólal egy másik: „Beszédjén hallani,
Hogy ez is csak afféle vad galileai”
„Mít is beszélsz? Nem értem. Egyiptomi fene
Az Isten egy Fiába, a Nazarétibe!”

Röhögnek a cselédek a rémült bugrison.
A Mester visszanézett. Mert Róma, Babilon
És Jeruzsálem egy már – halál, feltámadás! –
A Szikla, az Alapkő csak te lehetsz, Kefás!

Te lészel itt a kőszál, te kötsz vagy oldozol.
Mindig kilép az Ember Fia a kő alól.
És pofoz a poroszló, röhög a konyhalány,
S felhangzik a kakasszó a főpap udvarán.

És felszáll a kakasszó és feljebb száll a köd
Az Olajfák Hegyéről, a Jozafát fölött.
„Istennek fia vagy hát?” „Te mondád”. Hátranéz:
A nap vérezve kelt föl, mint az elvégezés.

És nevetnek a lányok és fut a volt halász,
Fujtatja, rázza izmos mellét a zokogás,
És tengerek, jövődők hallják a jós-panaszt:
„Mielőtt a kakas szól, háromszor megtagadsz.”

Sinka József

Péter vallást tesz a kereszt alatt

A hegy gerincén álltál, Krisztusom,
Arcod ragyogott, mint délben a nap,
A mennyei fény úgy csorgott reád,
Mint szikláról a hegyi zuhatag.
Én néztem rád, és bámultam e fényt,
Ezt a csodásat, ezt az istenit,
És nem tudtam, hogy égek-e én is,
Vagy csupán csak a te fényed hevít

A hegy gerincén álltál, Krisztusom,
Ott állt melletted Mózes és Illés,
A néma csendben halkán szállt feléd
Az örökéletről szóló jelentés.
Én néztem rád és öntudatlanul
Házat akartam építeni ott,
Titkok számára méltó lakhelyet,
Hegytetőn álló fényes templomot.

A hegy gerincén álltál, Krisztusom,
Hódolt előtted a föld és az ég,
A felhők mögül égi szó hangzott,
Visszhangzott tőle ott a mindenség.
Ez az én Fiam! – szólt a tiszta hang.
Ez az én Uram! – válaszoltam én.
Abban a percben a legboldogabb
Ember én voltam a föld kerekén.

A hegyről akkor lejöttél velem
A mélybe, ahol élted életed,
Néped közé, hol kergettek téged,
És fakeszeset ácsoltak neked.
De bárhogy vertek, szidtak tégedet,
Én tudtam, te vagy az Isten Fia,
A homlokodon nem tövis a jel,
Hanem a hegyi fényes glória.

Péter zokog

Tüzet rakott Kajafás udvarán
A kint rekedt dőzsölő szolganép...
Valamit hátha hallhat ott talán?
Péter didergő szívvel odalép...
Hiába tartja tenyerét a lángra
A félelem hidege ki-kirázza...
S egy részeg asszony durván rákiált:
– Úgy-e, te is a tanítványa vagy?
Hehehe! várd csak a zsidókirályt!
– Asszony, elvakít a harag,
Nem is ösmerem a názáretit,
Akár a vérét vehetik...

S most szól először a kakas.

Lobog a tűz Kajafás udvarán,
A kőkorsókból sűrűn fogya a bor.
Jaj, elárulja sápadt arca tán –
Péter a tűzre jobban ráhajol.
Kacag egy legény: – Én is szembe köptem!
– Én megrugdostam! – Én arcul ütöttem!
S a részeg asszony Péterre mutat:
– A názáreti neked is urad!
– Hazudsz! Urad! Hiába tagadod!
– Nem!... Azt az embert nem láttam soha...
Úgy verjen meg a Jehova!

S most szól másodszor a kakas.

A káromkodó, gúnyoló, rekedt
Szolgák árnyéka táncol a falon.
A tűz haraggal lobban kékeset
S Péter szívére ül a borzalom.
A föld megindul mindjárt itt alatta –
A Mestert harmadszor is megtagadta!
S a részeg asszony gőggel felkiált:
– Látjátok, hogy galileabeli!
Ni, hogy siratja az Isten Fiát!...
Hej, hát őt is kell félteni?
Őt csak nem győzi le a csúf halál?
A keresztfáról majd leszáll...

S Péter zokog keservesen.

A kakas

Átkozott kakas! Minden éjjel
hallom a hangját és érzem
nyelvemen a tábortűz
keserű füstjét.

Hallom, amint szól
a loboncos hajú szolgálóleány:
Nem vele voltál te is?
És hallom a válaszm is rá,
hogy: Nem!

És látom a parazsat körülülő
kockázó zsoldos katonákat.
És látom az engem feloldozó
kezeket bilincsbe verve.

A fáklyák rám villanó fényében
látom véres szemeit.
Engem keresnek, de elfordulok,
és úgy mondom: Nem én vagyok az.

Átkozott kakas. Minden éjjel
elvágom nyakát,
de ez az állat csak kukorékol,
kukorékol, csak kukorékol
késeink alatt.

Túrmezei Erzsébet

Péter húsvétra vár

Várlak, várlak. Mesterem, várlak.
Mikor jelensz meg énnekem?
Nem úgy, mint Magdaléna várt,
nem bolyongok temetőkerteken,
és nem keresem halott testedet.
Mint élő, örök Mesteremet várlak,
mert húsvét van, öröm zeng a világon
... és rám esteledett.

Tanítvány voltam, s megtagadtalak.
Tanítvány voltam. Láttam a csodád,
és hallgattam életadó szavad.

Szerettelek.
Kész volt a szívem, kész volt, én tudom,
mind a halálig elmenni veled.
Olyan erősnek éreztem magam.
S mindennek vége lett.

Menjünk halászni. Halász voltam én.
Legyek megint. Hiszen Simon vagyok.
Csak csupa seb az életem.
Majd csak eltengetem.
A bánatom
majd csak elaltatom.
A Genezáret gúnnyal néz felém.
Halát nem adja hálóm terhinek.
Rossz apostolnak, rossz vagyok halásznak,
jaj, nem vagyok jó semminek.

Mesterem, jöjj és jelenj meg a parton,
mondd meg, hova vessem a hálóm,
mondd, amit elvesztettem, hol találom.
Jöjj, kérdezd újra, hogy szeretlek-e!
Háromszor kérded és háromszor vallom.
Más a szavam és más az életem,
más az élet és más az akarat.
Tudsz mindent. Tudod: megtagadtalak,
mégis szeretlek.

Az élet és az akarat között,
Uram, teremts igaz harmóniát!
Sebzett, beteg tanítványéletem
égi erőért Utánad kiált.
Legelésettebb és legárvább lettem.
Végső reményem, hogy irgalmas arcod
húsvéti fényben felragyog felettem!

Juhász Gyula

Simon Péter

I.

János 12,10–11

Szólott a hadnagy: Célozz! Jézus állott
S aki megváltja majd e rongy világot,
Sápadtan, nyugodtan előre lép,
Fölveti szép, szőke, szelíd fejét
És szól: „Le a fegyverrel! Én megyek!”
És indul. Utána a hadsereg.

Csak Péter, akiben kis szittya vér volt,
Gondolta: „Hát az egész csak ezért volt?”
S Malkust, a szolgát úgy csapta fülön,
Hogy a szegény fül elrepült külön.
„Megváltás ide, megváltás oda!
Nekem elég volt. Nem oda Buda!”
Jól mondta Ahazvér, a csizmadia:
Szegény ember dolga csupa komédia!
Nyakunkon a római imperátor,
A papi fejedelmek, a kurátor,
A tizedes, a százados, legátus,
Írástudó és Pontius Pilátus.
Barabás ordít s szabadon bocsátják!
És elveszejtik az isten bárányát!
Nyolc boldogság jut itt csak a szegénynek,
Meg a menyország! Az úré az élet!
Jézus Péterre néz. Jézus nem válaszol.
Eszébe jut egy koldus ács valahol.

II.

Máté 26,69

Tavaszi éj volt. Hűs szél szállt nyugatról.
Simon Péter az ugaron barangolt.
Názáretit a hadnagy elvezette,
Talán ítélték is már ő felette!
A papi fejedelmek udvarán
Tűz pattogott, szikrázott szaporán.
S a tűz körül, vöröses fénybe mártva,
Katona, szolga lebzsel, a hajnalt várva!
Jött Simon Péter és közéjük állott,
Meggérdezett egy vihogó szolgálót:
„– Hány óra? Hol lehet mostan a Mester?”
A szolgáló rábámult nagy szemekkel:
„– Uram, nem vagy-e tanítványa tán?”
Péternek ránc gyűrűzik homlokán,
De nyugodalmas hangon feleli:
„– Nem voltam soha senkije neki,
'sz ő alvajáró. Aszondják: bolond.”
...És megpiszkálva a zsarátnokot,
Mellé simul, gubbasztva, melegedve,
Megoldódik a nyelve és a kedve.
...Kakas kukorékol. Már itt a hajnal.
Az ajtó döng. Sápadtas, fényes arccal
A názáreti vörös ingben lép ki:
Katona, szolga mind riadva nézi.
Ő könnyei közt mosolyogva lépdél,
Péterre néz. És nem néz vissza Péter!

A legnagyobb kérdés

A legnagyobb kérdés

„Szeretsz-e, mondd?” Tibériás tavánál

Simonhoz így az Úrnak ajka szól.

„Szeretsz-e, mondd? Úgy, amint én kívánnám?

De jól megértsd, a kérdés mily komoly!

Úgy szólok én, mint gyermekéhez atyja,

De lángszemem szíved mélyét kutatja;

Miért borítja arcod néma gond?

Szeretsz-e, mondd?”

„Szeretsz-e, mondd? Én nem kívánok többet

Szeretsz-e, újra? Ajkam erre int,

Óh jöjj, s ha könnyes arcod megtörölted,

Bűnbánó szíved add nekem megint.

Nem törlek el, te gyöngé, megrepedt nád,

Te pislogó mécs, ajkam nem fuvall rád.

Kicsiny, parányi szikrát el nem olt;

Szeretsz-e, mondd?”

„Szeretsz-e, mondd? Tudod, megérdemeljem;

Könnyű igám, s a terhem nem nehéz,

Kies mezőkre léptedet tereltem

Míg bízta benne, gondozott e kéz.

Engem, ki a mélységből felhozálak,

Hű pásztorként ölemben hordozálak,

Ki a kereszten érted vért is ont,

Szeretsz-e, mondd?”

„Szeretsz-e mondd?” – „Uram, jól tudsz te mindent,

Tudod, szegény szívemnek, hogy mi kell;

Hogy égi lángod általjárja itt bent,

Életre keltsd szerelmed fényivel!

Óh vésd a kérdést jól be a szívembe,

Míg összetörve nem kiált remegve:

„Bocsáss, bocsáss meg, s légy megint enyém!

Szeretlek én!”

Gerok Károly után: Vargha Gyuláné

Péterek

Voltam magabiztos Péter:
a hajóból is kiléptem,
s majdhogy el nem nyelt a tenger!
– URAM JÉZUS, tarts meg engem!

Ma is melegszenek gondjaikat úzvén
kései Péterek sok idegen tűznél.
Ma is megtagadják JÉZUST maguk óvva,
s kicsordul a könny is egy-egy kakasszóra.

Üres, üres a háló.
Hol vannak a halak már?
Péter lehattél volna,
de csak Simon maradtál.

Péter! Ma is szeretsz te engem?
Tanú vagy még, csodákra látó,
vagy behálóz a régi háló?
Kérdezgetlek – a sebeimmal.

JÉZUS: Ti kinek mondotok engem?
Simon Péter: Te vagy a KRISZTUS
az élő ISTENNEK FIA.
Mt 16,15–16 JÉZUS:
JÉZUS: Legeltesd az én juhaimat!
Jn 21,17

Szénási Sándor

„Szeretsz-e engem?”

János 21, 15–17

Imént hal és kenyér pirult piros parázson,
És most Simon felé fordul az Úr.
(Mögötte ott a csillagfényű, szép karácsony
És a Kereszt. S a húsvét fénye hull.)
Simon Péter szívét akarja kézbe venni
– Nézd ezt az átfúrt, drága, szent Kezet! –,
S három nehéz, édes kérdés tüzébe tenni:
„Simon, jobban szeretsz-e, mint ezek?”

Oly jácintkék az ég, mint lent a Genezáret.
Olajfaberkek illatárja száll,
S az omló fényben fürdő parton, íme, vár egy
Hajó: vidám, új indulásra már...
De nézd, Simon szemén bús felhők úsznak át most,
Belül zokogva síró kisgyerek:
Eszébe juttat nagyzást, hűtlen gyávaságot
E szó: „Jobban szeretsz-e, mint ezek?”

„Ti, nagy fogadkozások és ti, elbukások,
Tudjátok jól, milyen csúf életem.
Tanúk reá vitézek és cselédleányok
Didergető nagypéntek reggelen...
Mit mondjak hát az én Uram szelíd szavára,
Kiről tudom jól, hogy vesémbe lát,
Ó, méltat-é még mézizű bocsánatára,
Hisz érdemelem mind a két halált?!”

„Uram, szavaddal nem merek felelni vissza,
Szerényebb szót keres Neked szívem.
Bár égő vágyam úgy szeretni, mint a tiszta,
Szent angyalok: győzelmesen, hiven –
De lásd, csak azt a kis szerelmet hozhatom, mely
Terem szívem sziklás területén:
Sovány kalász, fanyar gyümölcs, gyérvízű csermely...
Mégis tudod Te, hogy – szeretlek én.”

Véreb, 1954.